

د خلکو مدحه او ستاینه مو نفسونه درته چاغوي او اخلاص مو له منځه وړي ، نفس چې
هر څومره چاغیږي ، ستاسو او د الله تعالی تر منځ فاصله ډیرېږي.

د کتاب له پاڼو

راتولونه او ترتیب : اجمل هېوادم

Ketabton.com

[DATE]

۱۴۰۴/۱۱/۳

عنوان: د کتاب له پاڼو

راټولونه او ترتیب: اجمل هېوادم

منبع: ټیلیگرام چینل

نشر: اول ډیجیټل

واټساف: ۰۷۷۶۵۹۳۵۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Contents

9	واوره:	❖
9	محمد يوسف:	❖
9	ابن حجر:	❖
9	اخيره زمانه به څنگه پېژنو؟	❖
10	ريښتوني ملگري نشته:	❖
10	د حالاتو کنترول:	❖
10	ماښامنی حديث!	❖
10	زموږ اسلاف:	❖
12	يوه عجيبه واقعه:	❖
13	مغلـره:	❖
13	مغلـره:	❖
13	ملغري:	❖
14	د کتاب په څير مه جوړيږه:	❖
15	د حجاج څيرکتيا:	❖
16	مسکين:	❖
16	د رسول الله ﷺ د څلورو يارانو، څلور خبري:	❖
16	*بېلول دانا رحمه الله يوه عجيبه قيصه!*	❖
17	لقمان حکيم وايي:	❖
17	افغانان څنگه اصلاح کړو؟	❖
17	خيانت:	❖
18	د ژوند شپږ اصول:	❖
18	انسان درى ډوله مري:	❖
19	رسول الله ﷺ وفرمايل،	❖
20	مـرغلره:	❖
20	انگيزه:	❖
21	شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله:	❖
21	د گناهونو ريښه دري شيان دي:	❖
22	يحيى بن معاذ فرمايي:	❖
22	دوينو باران:	❖
24	انگيزه:	❖
24	د ژوند سرچپه کارونه:	❖
25	بنکځل مکوى:	❖

25	 امام ندوي رحمه الله فرمايي:	❖
26	 انگيزه:	❖
26	 انگيزه:	❖
26	 د حجاب ګټه:	❖
26	 امام حسن بصري رحمه الله عليه وايي:	❖
26	 پند:	❖
26	 د حافظي د قوت له پاره نسخه!	❖
27	 عبرت:	❖
27	 ژوند:	❖
27	 لور:	❖
27	 رسول الله ﷺ فرمائي:	❖
28	 خبره:	❖
28	 اي انسانه:	❖
28	 خبره:	❖
28	 تجربه:	❖
28	 خبره:	❖
28	 بي هدفه ژوند:	❖
29	 پنځه عادتونه همدا اوس پريردئ:	❖
29	 په ژوند کي مي لويه تيروتنه دا وه:	❖
29	 انگيزه:	❖
29	 د مارادونا د خپلي ژبي يوه خاطره!	❖
29	 فکر:	❖
29	 د ځان محاکمه:	❖
29	 گل خبره:	❖
30	 د يوه عالم تحليل:	❖
30	 ځان له شره خلاصول:	❖
30	 اخلاقي کنايه:	❖
30	 زنگ وهلي ذهن:	❖
30	 غلط انتخاب:	❖
30	 درې ډوله عمل:	❖
31	 محبت:	❖
31	 دايمان ريښتي:	❖
31	 نيکمرغه ژوند:	❖

31	جنت او دوزخ:	❖
32	هدف:	❖
32	گل خبره:	❖
32	طلایي خبره:	❖
32	د مور خدمت:	❖
32	وتعز من تشأ:	❖
32	پام:	❖
33	د فکر خبره:	❖
33	گل خبره:	❖
33	انگیزه:	❖
33	قیمتي خبره:	❖
33	خبردارۍ:	❖
33	د استغفار گټي:	❖
33	حسن بصری وایي:	❖
33	خپل عمل د لاري مل:	❖
34	فکر:	❖
34	د دروغو بدبوي:	❖
34	د خوښۍ په اړه:	❖
34	خبر اوسه:	❖
34	حکایت:	❖
34	غوښتنه:	❖
34	دعا:	❖
35	راز:	❖
35	خیرکتیا:	❖
35	عاجزي:	❖
35	غیر مسلم عرب وایي:	❖
35	یو شاعر وایي:	❖
35	یو بزرگ وایي:	❖
35	د یوي سګي دوه مخه:	❖
35	د بیغمي راز:	❖
36	د ژوند لنډیز:	❖
36	تقوا:	❖
36	حکایت:	❖

36	بي باوره ژوند:	❖
36	ملغلره:	❖
36	حجاب:	❖
36	چلند:	❖
36	دوستي:	❖
37	انگيزه:	❖
37	د_قبر_اواز!!	❖
37	مسلماني_ميرمني:	❖
37	رسول الله ﷺ فرمائي:	❖
37	مرگ:	❖
37	امام شافعي (رح) فرمايي:	❖
37	إمام ابن القيم وايي:	❖
38	د_مرگ طلب مه كوي:	❖
38	بېله بلني د هېچا ميلمستيا ته مه خي:	❖
38	قال الله تعالى:	❖
38	هڅونه:	❖
38	نوموركي غني:	❖
39	عدالت:	❖
39	ملغلري:	❖
39	قال الله تعالى	❖
39	هڅونه	❖
39	حكايت:	❖
39	چاپلوسي كول!	❖
40	ژمي:	❖
40	گناه:	❖
40	فضيل بن عياض -رحمة الله- وايي:	❖
40	ستا نه زيات مهربانه ده:	❖
40	عزت:	❖
40	له مرگ ويره:	❖
40	د حقيقت اظهار:	❖
41	الهي غبرگون:	❖
41	د دنيا مثال:	❖
41	د خلكو انحراف:	❖

41	اعتدال بری ده:	❖
41	انسانان:	❖
41	گلخبره:	❖
41	د زړه سوخیدل:	❖
41	اثر:	❖
41	رسول الله ﷺ فرمایي:	❖
42	عمر ثاني:	❖
42	قيمتي خبره:	❖
42	اول خان بيا جهان:	❖
42	غوره انسان څوک دی؟	❖
42	رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي:	❖
43	رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي:	❖
43	بهتر څوک دي؟	❖
43	تر سخت تعقيب لاندې يو:	❖
43	له بهتانه ډډه:	❖
43	حساب وکړه:	❖
43	حقيقي ملگری:	❖
43	دا په ياد ولری!	❖
44	ملغلره:	❖
44	حضرت علی بن ابي طالب رضي الله عنه فرمايلي دي:	❖
44	دنیا:	❖
44	دری کلمات:	❖
44	پر الله انتقاد:	❖
45	د گناه کیفیت:	❖
45	عقلمند:	❖
45	د لمانځه کیفیت:	❖
45	موسکا:	❖
45	ملغلري:	❖
45	د عبادت خوند:	❖
46	ابن سنا بلخی:	❖
46	گوره يي نامرده:	❖
46	له تروشو خور شربت جوړ کړه:	❖
46	پريشاني له کومه راځی؟	❖

46	رسول الله ﷺ فرمايي *	❖
46	په واک کې نه لرل:	❖
46	د غټي بيزو عدالت:	❖
47	ابن القيم رحمه الله:	❖
47	بي ارزښته افتخار :	❖
47	دعا غوښتنه:	❖
47	د قرآن کریم زده کړه :	❖
47	القرني وايي:	❖
48	د جهالت قيمت:	❖
48	مرغلره:	❖
48	وخت او دولت:	❖
49	يوه عالم څه ښه ويلي:	❖
49	د دنيا لپاره د چا عزت مکوه!	❖
49	خداي ته شا ګرځول :	❖
49	د متقيانو پنځه اخلاق: -	❖
49	د فتنو نړۍ:	❖
50	امام ذهبي رحمه الله:	❖
50	ژباړه:	❖
50	مالک بن دينار رحمه الله :	❖
50	علي الطنطاوي رحمه الله وايي:	❖
50	د يو مسلمان ورور اړتيا پوره کول:	❖
50	*توبه*	❖
51	پيغمبر ﷺ وفرمايل:	❖
51	د مؤمن او فاجر توپير:	❖
51	هغه نسبي ښه شیان چي انسان ورڅخه بد وړي:	❖
51	هغه څوک چي ملګرتيا بايد ورسره ونکړي:	❖
52	بي عمله دعاء:	❖
52	پر مسلمان باندي د ناحقه خبري سزا:	❖
52	د هر مسلمان بايد دغسي عقیده وي:	❖
52	*امام شافعي رضي الله عنه فرمايي:*	❖
52	*امام زهري رحمه الله فرمايي:*	❖
52	*ابن القيم - رحمه الله تعالى - *	❖

❖ واوره:

يو بزرگ ويلي دي، چي ماته د واورې له خرڅونکي څخه سخت عبرت حاصل شو، هغه به خلکو ته نغري وهلي، اي خلکو! په ما باندې رحم وکړئ، له ما سره داسي سرمايه موجوده ده، چي هره لمحۀ لږه - لږه ختميزي، همدا ډول زموږ حالت هم دی، چي هره لمحۀ مو د عمر لږه - لږه حصه د واورې په څېر ختميزي او ويلي کيږي، مخکې لدې چي عمر مو د واورې په څير ويلي شي فکر وکړئ! مخکې لدې چي مشغول شي، د فراغت وخت غنيمت وگڼه!، زندگي مخکې له مرگ څخه غنيمت وگڼه او کار کول شروع کړه! (تحفة المدارس ص ۱۴۹ ج ۲)

❖ محمد يوسف:

د حضرت مولانا محمد يوسف صاحب رحمه الله په حالاتو کي ليکل شوي، چي د هغه له ډيرې کم عمرۍ څخه له علم سره شوق وو، د عامو هلکانو په څېر له خپلو مسؤليتونو او فرائضو څخه غافل نه وو، په لوبو کولو يې خپل وخت نه ضايع کاوه، کله چي يې په فقه او حديث کي شروع وکړه؛ نو هغه مبارک به په علم کي په پوره توگه مشغول وو، د ورځي هيڅ کومه حصه داسي نه ده پرې تيره شوي، چي دی پکي خالي ناست وي او په لاس کي دې کوم کتاب نه وي ورسره، هغه به هيڅ کله هغه څه نه خوښول، چي په تعليم کي به ورته خلل جوړېده.

❖ ابن حجر:

له حافظ ابن حجر عسقلاني رحمه الله سره د وخت زيات قدر وو، ده به خپل وخت ډېر ښه مدریت کاوه، هيچ وخت به خالي نه کيښاست، ضرور به يې درې کارونه کول، يا به يې مطالعه کوله، يا به يې تصنيف او تأليف کاوه او يا به په عبادت کي مصروفه وو.

وايي کله به چي د تصنيف او تأليف په کار کي مشغول وو او په منځ کي به يې د قلم نوکه خرابه شوه؛ نو تر څو چي هغه جوړه کړي او يو دوه دقيقې وقفه وکړي، هغه وخت به يې نه ضايع کاوه او پر ژبه به يې د الله تعالی ذکر جاري وو، ويل به يې چي د قلم د نوکي د سمولو وخت بايد ضايع نشي. (بستان المحدثين)

❖ اخيره زمانه به څنگه پېژنو؟

عرب کوچي وپوښتل شو چي "اخيره زمانه" به څنگه پېژنو! هغه ورته وويل چي "حق خبره" کوونکی د خپلي خبري پيښې پرېکوي او "باطل خبره" کوونکی پخپله باطله خبره پيښې اخلي؛ دا اخيره زمانه ده!

ځيني حکماء فرمايي: له بادشاه سره چي کله د علم مرسته نه وي؛ نو دا بيا راتلونکی ذلت دی او کله چي له علم سره د عقل حمايت نه وي؛ نو دا بيا په ښکاره ډول ضلالت دی.

همدا شان فرمايي: هر کله چي الله پاک خلکو ته د خير اراده وکړي؛ نو بادشاهان يې پوهان وگرځوي او باشاهان يې په علماوو کي وټاکي، ځيني حکماء فرمايي: د بادشاهانو لپاره علم عصمت دی؛ ځکه چي دوی له ظلم څخه راگرځوي، د حلم په طرف يې کشوي، د ضرر څخه يې منع کوي او په رعيت باندې د رحم طرف ته يې را بولي.

❖ رښتوني ملگري نشته:

مالک ابن دینار وایي: نن ورځ هیچاته هم کوم داسي رښتوني ملگری نه دی ورپاتي، چي د اخرت په کارونو کي يي ملا ور وتړي؛ بلکي دوی داسي دي، چي د سړي زړه ور خرابوي/ فاسد کوي. [طبقات الکبری: ۱/ ۳۲]

❖ د حالاتو کنترول:

عباسی خلیفه مأمون الرشید د خلکو حالاتو معلومولو سره خورا زیاته مینه لرله، یواځي بغداد ښار کي د خلکو د حالاتو معلومولو لپاره يي په رسمي توگه اوولس سوه (1700) بوډی ښځي ټاکلي وې او هغوی ته يي دنده ورکړې وه چي څوک د مسلمانانو کورنیو ته د فساد او شر ارادي لري هغوی معلوم کړي.

❖ ماښامنی حدیث!

کله چي معاویه رضي الله عنه امیر وو، حضرت عائشي رضي عنها ته يي لیک ولیږه، پکي لیکلي يي وو، ماته یو وصیت ولیکه، خو داسي چي ډېر اوږد نه وي، حضرت عائشي رضي الله عنها ورته ولیکل:

سلام عليك اما بعد: ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي، څوک چي د خلکو په خفگان کي د الله تعالی رضا ولټوي؛ نو الله تعالی يي د خلکو لخوا څخه ساتنه کوي، مگر څوک چي د خلکو د رضا په خاطر الله تعالی خفه کوي، الله تعالی به يي همدغو خلکو ته وسپاري، والسلام عليك

(ترمذي ج ۲ ص ۶۷) حدیث نمبر ۲۳۷۳

❖ زموږ اسلاف:

زموږ اسلاف داسي وو، چي دوی به خپل ټول ژوند، پیسې او وخت د علم په تعقیب کي مصرفول!

امام محمد بن الحسن الشیباني ته له خپل پلار څخه دېرش زره درهم په میراث کي پاتي وو، چي له هغوی څخه يي شاوخوا پنځلس زره درهم په نحوه او شعر باندې او پنځلس زره نور هغه يي په حدیث او فقه باندې مصرف کړل!

هغه په دغه درهمو باندې نه کور جوړ کړ، نه يي باغ ورباندې واخیست او نه يي ورباندې تجارت وکړ!.

✓ شیخ عبدالقادر جیلاني رحمه الله فرمایي:

د خلکو مدحه او ستاینه مو نفسونه درته چاغوي او اخلاص مو له منځه وړي، نفس چي هر څومره چاغیږي، ستاسو او د الله تعالی تر منځ فاصله ډیریري.

(فتح الرباني. ص ۵۶)

✓ عطاء الخراساني رضي الله عنه فرمایي:

کله چې یو بنده په کومه ځمکه باندې یواځې د الله تعالی لپاره سجده ولگوي؛ نو دغه ځمکه د قیامت په ورځ د دغه بنده لپاره گواهي ورکوي او کله چې دا کس مړ شي؛ نو په غم کې یې دا ځمکه ژاړي. [الدر المنثور ۷/۴۱۳]

✓ ابن رجب فرمایي

بې له شکه چې زړونه د تقوا او فجور بنسټ ده کله چې زړه پاک او تقوا داره وي نو اندامونه پاکي او صفایي ښکاره کوي او هر کله چې زړونه خراب شي په اندامونو خرابي ښکاره کوي (جامع العلوم والحکم)

✓ عبدالله ابن احمد بن حنبل وايي

پلار ته مي وويلي نصيحت راته وکړه ويل يي هميشه د خير اراده کوه تر هغو به په خير کې يي تر څو چې د خير نيت لري. مناقب الامام احمد

✓ وهب بن منبه فرمایي

دنیا او اخيرت داسي دي لکه د يوه سړي دوه ميرمني که يوه رضا کوي هغه بله يي خفه کيږي

✓ انس بن مالک "رضي الله عنه" وايي چې

رسول اکرم ﷺ وفرمايل!

تر هغه وخته چې د لمانځه په انتظار کې ناست ياست، د لمانځه اجر در رسېږي.

``رواه البخاري (۶۰۰)``

✓ ابن القيم رحمه الله وايي:

تجربو ثابته کړې، څوک چې په ژوند کې دوکله باز انسان وي، الله ﷻ به يې د ذلت په مرگ مړ کوي.

(إغاثة اللفهان ۱ / ۳۵۸)

✓ رسول الله صلى الله عليه و آله وسلم فرمايلي:

" مِنْ أَشَدِّ أَمْتِي لِي حَبًّا ، نَاسٌ يَكُونُونَ بَعْدِي ، يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ رَأَى ، بِأَهْلِهِ وَمَالِهِ:"

له ما نه وروسته به زما امت کې داسې کسان راشي چې له ما سره به داسې مينه کوي چې خپل اهل او مال به زما د يوې لحظې ديدار لپاره قربانوي. صحيح مسلم: (2832)

✓ رسول الله فرمایي

پلار د جنت منځنۍ دروازه ده اوس ستا خوښه ساتنه يي کوي که يي نه کوي

✓ حضرت شقيق بلخي رحمه الله فرمایي:

هر څوک چې له الله تعالى پرته کوم بل چا ته د مصيبت شکايت وکړي، نو د عبادت خوند به يې په نصيب نه شي. سير أعلام النبلاء: ۹/۳۱۵

✓ إمام أحمد رحمه الله وايي:

که په يو خوراک کې څلور شرطونه جمع شول، نو دا خوراک پوره او برکتی شو.

۱. په اول کې يې د الله نوم ياد شي

۲. په اخر کې يې د الله حمد او ثناء وويل شي

۳. لاسونه ورباندې ډير شي (خوراک په گډه وشي)

۴. حلال وي (د حرام مال څخه نه وي) زاد المعاد: ۴ /

✓ په قبر کې يوازې نېک عمل په کار راځي

نبي ﷺ فرمايي:

مؤمن بنده ته به په قبر کې يو ښايسته او خوشبودار ځوان راشي.

د قبر والا به ترې پوښتنه وکړي، چې ته څوک يې؟

هغه ښايسته ځوان به ځواب ورکړي، چې:

((أَنَا عَمَلُكَ الصَّالِحُ)) يعني زه ستا نېک عمل یم. مسند احمد

❖ يوه عجيبه واقعہ:

يوه ورځ يو نصراني زمونږ د سلفو صالحينو څخه د يوه عالم سره په لاندې ډول سوال جواب وکړ.

نصراني : ايا د اتفاقي پيغمبر اتباع بهتره ده که د اختلافي

عالم : د اتفاقي پيغمبر اتباع بهتره ده.

نصراني : نو تاسو ته په کار دي چې د محمد ﷺ اتباع پريږدئ او زمونږ نصرانيت ته راواوړئ، ځکه چې عيسى عليه السلام زمونږ او ستاسو په منځ کې اتفاقي پيغمبر دی او محمد ﷺ اختلافي دی ځکه چې مونږ يې نه منو.

عالم : محمد ﷺ هم اتفاقي پيغمبر دی خو که تاسو د خپل کتاب (انجيل) متابعت وکړئ، افسوس چې تاسو خپل کتاب هم نه منئ. اضواء البيان ج ۲ ص ۹۶

✓ کله چې د ډوډۍ قيمت د انسان له مزدورۍ لوړ وي، درې شيان ارزانه شي؛

د ښځې عزت، د نارينه غيرت او د انسان وینه. (علي کرم الله وجهه)

✓ له امام احمد بن حنبل رحمه الله څخه پوښتنه وشوه، چې صيب زړونه په څه شي نر مېري؟

نو ويې فرمايل، چې:

د حلالو په خوړلو. حلية الاولياء: ۲/۱۸۲

✓ رسول الله ﷺ فرمائي:

که هر څوک دا خوبه گڼي چې په سختيو او تکليفونو کې يې دعاء قبوله سي، نو په هوساڼي او استراحت کې دى زياتې دعاگانې وکړي. (سنن الترمذي)

❖ **ملغلره:**

لمونځ بايد داسې آداء کړل سي چې ځان پرې خلاص کړو، نه داسې چې ځان ترې خلاص کړو!!!

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

❖ **ملغلره:**

انسان بايد دومره ستر وي چې خپله غلطي ومني

اودومره زېړک اووسي چې له هرې غلطۍ نه سبق واخلي،

او دومره قوي اووسي چې هغه اصلاح کړي

❖ **ملغلري:**

*هغه راز چې ده دښمن څخه يې پټ ساتي، دوست ته يې هم مه ښکاره کوي ځکه کېدای سي، چې دا دوست مو يو وخت دښمن سي. (لقمان حکيم صاحب

✓ که ژوند دوه ورځې شي يوه ورځ ادب زده کړه په بله ورځ په ادب ژوند وکړه نيوتن

✓ بده ژبه او سپک الفاظ کارول خپله ويونکي ته زيان او تاوان رسوي ژباړه

✓ نړۍ يې هم مني چې د بشر په تاريخ کې؛ تر ټولو بهترينه انسان؛ رسول الله (ﷺ) دى. يار

محبت

✓ يو بل مه ازاروي په خداى قسم پيښمانه به شئ

✓ د يوه ځوان په قبر ليکلي وه

څه چې زه وایم، هغه تاسې نه وایست او څه ډول چې زه فکر کوم، هغه ډول تاسې فکر نکوي، څه ډول چې زه خپل کارونه سم پر مخ وړلى شم، تاسې يې نشي وړلى، نو تاسې، تاسې یاست او زه، زه یم. پریږدئ، چې هر څوک خپله لار ووهي.

✓ انسانان د ځمکي یوازیني موجودات دی، چې باور لري، چې خداى شته!

همدارنگه یوازیني موجودات دی، چې کارونه یې ددې گواهي ورکوي، چې خداى نشته.

✓ بیکاره ده هغه کور چې د قرانکریم تلاوت پکې نه کیږي
✓ امام مجاهد دا دغه آیات (ولا تسرفو) په تفسیر کې لیکلي

که یو څوک د الله په اطاعت کې د ابو قبیس په اندازه سره زر خیرات کړي اسراف کوونکی نده
مگر د الله په نافرمانۍ کې یو درهم خرجه کړي بیشکه له اسراف کوونکو څخه ده

✓ رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

[و من يعصي الأمير فقد عصاني]

ژباړه: څوک چې له خپل أمير څخه سرغړونه وکړي په تحقيق سره هغه له ما څخه سرغړونه
وکړه. [متفق عليه]

❖ د کتاب په څیر مه جوړیږه:

راغب الاصفهانی فرمایي د واعظ لپاره لازمه ده چې اول ځانته واعظ وکړي وروسته نورو ته
لومړی خپله لار وگورئ وروسته نورو ته

لومړی ځان ته هدایت وکړئ وروسته نورو ته هدایت وکړئ نه داسې چې له ځانه کتاب جوړ
کړي نور درڅخه گټه واخلي خو ځانته هیڅ گټه ونشي رسولی

له ځانه پول مه جوړوه چې نور درباندي واورې خپله جهنم ته ولویږي

✓ ابن قطیبه دا دي آیات (ونبلوكم بالشر والخیر فتنه) په تفسیر کې فرمایي

موږ به تاسو په شر سره وازمویو تر څو ستاسو صبر معلوم کړو او تاسو به په خیر سره
وازمایو تر څو معلومه کړو تاسو څومره شکرگزار یاست.

✓ ابن حزم الاندلسي فرمایي :

نیکبخته انسان هغه ده چې ځان په فضایلو او اطاعاتو بنایسته کړي او ځان له بدو کارو لري
وساتي

✓ امام احمد بن حنبل به ویل:

ای الله دا دي امت هغه خلک چې په حق باندې ندي دوی گمان کوي چې په حقه دي دوی حق ته
راوگرځوه تر څو له اهل حق څخه شي

✓ عمر بن عبدالعزیز فرمایي:

څوک چې په دنیا کې له چا سره د نرمي معامله وکړي الله تعالی به په قیامت کې د نرمي معامله
ورسره وکړي

❖ د حجاج خيرکتيا:

حجاج بن يوسف يو ځل يو قلف شوی صندوق راوړ کوم چې ده ته له کسری څخه غنیمت شوی وه ده د قلف د ماتولو امر وکړ کله چې قلف مات کړ نو ویني چې په منځ کې بل صندوق ده حجاج وویل له م دا صندوق څوک اخلي؟

ملګرو یې بولی شروع کړه تر دې چې پنځه زره دینارو ته یې ورساوه کله چې حجاج دا خرڅ کړ نو ده وویل پرته له دې چې پدې کې د عجمو کوم حماقت وي بل څه نشته اخیستونکي ته یې وویل دا خلاص کړه وګوره څه پکې دي هغه دا ده په مخکې صندوق خلاص کړ په هغه کې یوه پرچه وه پرې لیکل شوي وه

که څوک غواړي خپله ږیره اوږده کړي نو هغه دي بسکته پریږدي

✓ امام سخاوي فرمایي:

تر ټولو زیات مبارک او بهتر، په دنیا او اخیرت کې تر ټولو ګټور عمل په رسول الله درود ویل دي

✓ ابن رجب فرمایي:

هغه استغفار چې په پوره توګه د بښني موجب ګرځي هغه دی چې ګنا ورسره مل نه وي الله تعالی د داسې خلکو صفات بیانوي او د بښني وعده کوي

✓ ځینې عارفین وايي:

زموږ استغفار هم زیات استغفار ته اړتیا لري

✓ زید بن اسلم فرمایي:

کله چې یو مومن شخص ته مرګ راځي نو یو ملایکه راشي ورته ووايي له کوم څه سره چې مخ کېدونکې یې مه ویرېږه په خپله دنیا او اهل مه غمجن کړه او زه په جنت سره زیری درکوم نو دا شخص په داسې حال کې ومري چې د جنت زیری پرې شوی وي

✓ امام بغوي فرمایي :

تقدیر غالب ده او پایله پټه ده نو ځکه خو نه ښايي سړی په خپل ظاهر دوکه شي له همدې امله په دین د ټینګښت او ښې خاتمي لپاره دعا روا شوې ده

✓ حسن بصري فرمایي:

کله چې د قیامت په ورځ امتونه د رب العلمین مخته راشي نو دوی ته به اواز وکړی شي هغه څوک دي پورته شي چې په الله یې د اجر بدله پاتې ده نو پدې حالت کې به هیڅوک پورته نشي مګر هغه به پورته شي چې په دنیا کې عفوہ کړي ده.

❖ مسکين :

ابن جوزي فرمايي په پوره معنا مسکين هغه څوک ده چې عمر يې پداسي علم کي ضايعه شي چې عمل يې نه وي ورباندې نو دا کس به هيڅکله د دنيا خوند او د اخيرت خير ونه ويني دی به پداسي حال کي را وړاندې شي چې ډير به ناتوانه وي سره له دې چې په ده به قوي حجت موجود وي.

❖ د رسول الله ﷺ د څلورو يارانو، څلور خبرې:

① حضرت ابوبکر الصديق (رض)

د هغه شخص سره ملگرتيا وکړه چې نيکي وکړي او هېره يې کړي.

② حضرت عمر الفاروق (رض)

مرگ په ياد ولره، خو د مرگ هيله مه کوه.

③ حضرت عثمان (رض)

د آخرت اول منزل قبر ده، که چيرې هلته بريالی شوي؛ نورې مرحلې درته آسانه کيږي.

④ حضرت علي (رض)

تل رښتيا وايه څو د قسم خوړلو اړتيا پېښه نشي.

❖ *بهلول دانا رحمه الله يوه عجيبه قيصه!*

يو سړي مسجد جوړ کړ بهلول دانا رحمه الله ترې وپوښتل: دا مسجد دې درب درضا لپاره جوړ کړي که نه دځان مشهورتيا لپاره؟

سړي وويل: طبعاً دامې دخپل رب دراضي کولو لپاره جوړ کړي

*بهلول غوښتل چې دسړي *اخلاص امتحان کړي*

نيمه شپه راغلې او پر يوه ديوال يې وليکل دا مسجد بهلول جوړ کړي

پر سبا چې خلک جماعت ته راتلل پر ديوال به يې چې خط لوسته نو ويل به يې څه دخير انسان ده رب دې ورته اجر و نه ورکړي يعنې دعاوې به يې کولې ورته

هغه شخص په غوسه شو او ويې ويل بهلول درواغ وايي داجماعت ما په خپل مال جوړ کړي او تاسې دعاوې بهلول ته کوئ

بهلول وخندل او ويې ويل: ستا معامله دالله جل جلاله سره وه که دخلکو سره؟

که ښه ژوند کول غواړي:

له دريو خبرو تير شه؛ خلکو ويل خلک وايي له خلکو مي واوريدل

❖ لقمان حکیم وايي:

که له چا سره محبت نشي کولی نو نفرت هم مه ترې کوه

د هر شي صدقه وي، او د عقل صدقه دا ده چې د جاهل خبره برداشت کړي...!!

❖ امام ابوحنيفه څخه چا پوښتنه وکړه که يو څوک په ويا له کې لمبيري مخ يې بايد قبلې ته وي که بل طرف؟ امام صاحب ورته وويل مخ يې بايد د کاليو طرف ته وي چې څوک يې ونه تښتوي

❖ افغانان څنگه اصلاح کړو؟

امام سيوطي رحمه الله ليکلي دي: جراح بن عبدالله د مسلمانانو امير عمر_بن_عبدالعزیز رحمه الله ته يو ليک واستوه:

«د مسلمانانو اميره! د خُراسان خلک په خبره نه پوهيږي، يوازې په توره او دُره باندې اصلاح کېږي بس. که تاسو اجازه راکوئ، تورې ته به لاس کړم او هغوی به لارې ته سم کړم.»

عمر بن عبدالعزيز ورته وليکل:

«ستا خط مې تر لاسه کړ. دا چې د خُراسان خلک يوازې په توره، دُره [او ديکتاتورۍ] اصلاح کېږي درواغ ده. عدالت او حق کولی شي دوی اصلاح کړي. ته د دوی ترمنځ عدالت عام کړه. والسلام.» [تاريخ الخلفاء،

❖ خیانت:

يوه سړي د خيبر په غزوه کې له بيت المال څخه غلا کړې وه. کله چې وفات شو، رسول «صلی الله عليه وسلم» وويل:

د جنازې لمونځ پرې مه کوئ؛ ستاسو ملګري د الله تعالی په لاره کې خیانت کړی دی.

(الکبائر. الذهبي: لومړی ټوک، ۹۴ مخ.)

❖ په دنيا کې له هر څه ګټه واخله، خو د کمزوري انسان له بې وسۍ څخه هيڅکله ګټه مه اخله.

❖ له علامه طباطبائي څخه يې وپوښتل: دا کوم علت دی، چې لمونځونه مسلمانان کوي او بارانونه په غرب او اروپا ورپري؟

علامه طباطبائي دې ایت ته په کتو وويل: [وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ] هغه څه چې د باران د ورېدلو لامل کيږي هغه د (خلکو د حقونو ورکول او ساتل دي). نه د خدای د حقوقو پرځای کول.

دغه حقوق په غرب او اروپا کې ډیر ښه مراعت کيږي، خو په اسلامي هیوادونو کې دا کار کمزوری دی.

خدای پاک په خپله ويلي، زه له خپل حق څخه تیرېږم، خو د بنده له حق څخه نه تېرېږم.

❖ د ژوند شیر اصول:

له عبادت کولو مخکې باور وکړئ.

له خبرو کولو مخکې غور ونیسئ.

له مصرف کولو مخکې تر لاسه کړئ.

له لیکلو مخکې فکر وکړئ.

له تسلیمېدو مخکې هڅه وکړئ.

له مړینې مخکې ژوند وکړئ.

❖ خدای پاک ملایکو ته شعور ورکړ، خو شهوت یې ورنکړ. حیواناتو ته یې شهوت ورکړ، خو شعور یې ورنکړ.

مگر انسان ته یې هم عقل ورکړ او هم شعور.

هغه انسان چې شعور یې پر شهوت غالب شي له ملایکو پورته دی.

او هغه انسان چې شهوت یې پر شعور غالب شي له حیواناتو بتردی.!

❖ انسان دری ډوله مري:

_ د روح مرگ

_ د وجدان مرگ

_ د جسم مرگ

د روح مرگ: یعنی د یو چا په لاس د یوه انسان غرور او وقار ماتیدل.

د وجدان مرگ: یعنی له نورور انسانانو څخه د خپلو شخصي هدفونو لپاره گټه اخیستل، بغیر له کومې پښیماني څخه.

د جسم مرگ: د زړه او ساه درېدل.

تر ټولو دردناکه مرگ، د روح مرگ دی

تر ټولو ویروونکی مرگ، د وجدان مرگ دی

او تر ټولو آسانه مرگ د جسم مرگ دی

❖ هغه څوک چې هېڅکله یې غلطې نه ده کړې، نوه پوه شئ چې د یو نوي څه هڅه یې نه ده کړې.

❖ رسول الله ﷺ فرمایي:

هر چا چې فریب یا دوکه وکړه، هغه له مونږ څخه نه دی. مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنَّا (رواه مسلم)

❖ رسول الله ﷺ وفرمايل:

داسي ستر عبادت در وښيم چي له روژې، لمانځه او زکاته يې درجه لوړه وي؟
اصحابو وويل: ولي نه،

حضرت محمد ﷺ وفرمايل: هغه د مسلمانانو ترمنځ روغه جوړه ده.

❖ غازيان به چي کله غزا ته روانېدل نو ابوالدرداء رضي الله عنه به ورته نصيحت کولو او ورته ويل به يې: اي خلکو! له غزا وړاندې نيك عمل پکار دی، ځکه چي تاسې يواځې د خپلو عملونو په تکیه جنگيرئ.

❖ ﴿فَاذْكُرْنِي أَذْكُرَّكُمْ﴾

الله ﷻ فرمايې: ته ما ياد کړه زه به تيايد کړم،

❖ يو صحابي پوښتنه وکړه:

څه وکړم، چي دعاوي مې قبولې شي؟

رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: حرام مه خوره.

❖ قرآن کریم کی بار بار ويل شوی دي:

لَا تَقْنَطُوا

نا امیده کيړه مه

لَا تَهِنُوا

کمزوری کيړه مه

لَا تَحْزَنُوا

غمجن کيړه مه

لَا تَيَاسُوا

مايوسه کيړه مه!

❖ رسول الله ﷺ وفرمايل،

او دغه جمله يې دوه ځله تکرار کړه؛ الله تعالی تاسي ته د ښځو په اړه د خير توصيه کوي، ځکه چي ښځې ستاسي ميندې، لونې، او خاله گانې دي. (السلسله الصحيحه ۲۸۷۱)

له عبد الله بن عباس رض څخه روايت دی

چي رسول ﷺ به د سختۍ په وخت کي (دغه کلمات) ويل:

- لا إله إلا الله العظيم الحليم.

- لا إله إلا الله ربُّ العرش العظيم.

- لا إله إلا الله ربُّ السماوات وربُّ الأرض وربُّ العرش الكريم. "

[رواه مسلم -]

❖ مرغلره:

رسول الله ﷺ فرمائي:

هر كله چي پټه خوله ياست، نو ساتلی ياست ،

خو كله چي خبرې پېل كړئ يا به ستا په گټه ليكل كيږي او يا هم ستا په تاوان باندې. (صحيح الترغيب ۲۸۶۶)

❖ ژوند دا نه دی چې څومره شتمن، څومره مشهور، څومره زړه راښکونکی يې. ژوند همدا دی چې ته څومره اصيل، څومره عاجز او څومره مهربانه يې.

❖ الهي ارشاد:

— هيڅ پيټي اخستونکي به د بل پيټي وانخلي

د انسان لپاره هيڅ نشته مگر هغه چی سعيه [کوښښ] يې کړی ده. (سورة النجم

❖ انگيزه:

داسې شخصيت جوړ کړه چې :

الله دې لايک کړي ﷻ، نه د الله بنده ...

❖ خدای ﷻ موسی ته وفرمايل:

په هغه ژبه ځان ته دُعا وکړه، چې تر اوسه دي په هغه گناه نه وي کړې.

موسى ع وپوښتل: هغه څنگه؟

خدای ﷻ ورته وفرمايل:

نورو کسانو ته ووايه، چې تا ته دُعا وکړي، ځکه تا د هغوی په ژبه گناهونه نه دي کړي.

❖ مور ته هيڅکله د ناپوهی خطاب مه کوه، ځکه د مور غېږ ستا د زدکړې لومړی مدرسه ده.!

❖ ښه ډير تاوان وکړئ خو هيڅکله دوکه او فريب مه کوئ.

❖ خلک د ډاکټر په خبره حلال پرېږدي خو دالله (ج) په امر حرام نه پرېږدي

❖ چاچي درد پټول زده کړل، هغو په حقيقت کي ژوند کول زده کړل

✓ حضرت یوسف علیه السلام یوې څاه ته وغورځول شو او زندان ته واچول شو ، هغه غلام شو ، له خپل پلار څخه لرې شو مگر:

هغه په څاه کې ونه ویل: خدایه ، ما ووژنه

هغه په غلامۍ کې ونه ویل: خدایه ، ما ووژنه

په زندان کې هغه ونه ویل: خدایه ، ما ووژنه

بلکه ، هغه د مصر د سلطنت په تخت کېناست ، د هغه روح د خدای سلطنت ته هیله درلوده او ویې ویل:

تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِنِي بِالصَّلَاحِينَ. [سورة یوسف: ۱۰۱]

ژباړت: زما خاتمه پر اسلام باندې وگرځوه او په پای کېني ما له صالحانو سره یو ځای کړه.

❖ **شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله:**

هرڅه زکات لري چې باید تادیه شي ، او د انسان په وجود کې زکات دا دی چې ډیری ښې کړنې وکړي ، بد کارونه پرېږدي ، او خلکو سره ښه وکړي.

❖ د دې جملې پر ځای "دا زما سره ولې پېښیږي؟" پر ځای یې دا جمله: "دا ماته څه درس راکوي؟!" اوس بدل کړئ او وگورئ چې څنګه ستاسو ژوند په معجزه توګه بدلون پیل کوي.

❖ په نړۍ کې دوه شیان شتون لري چې غلې پاتې کیږي!

. د بې وزله خلکو مړینه

. د بډایانو نیمګړتیاوې

❖ **امام ابن قیم رحمه الله فرمایي:**

په سړک ، کور ، ښار کې ، سفر کې او په بیلابیلو ځایونو کې د تلاوت دوام به د قیامت په ورځ د انساني شاهدانو شمیر ډیر کړي.

ځکه چې هر ځای او کور او هر غره او ځمکه به د قیامت په ورځ د ډاګر شخص ګټې لپاره شاهدي ورکوي.

❖ تاسو له حقیقت سره مینه نشئ کولی ، مګر تاسو نشئ کولی دا رد کړئ!

❖ **د ګناهونو ریښه درې شیان دي:**

تکبر:

دا د شیطان د دې برخلیک لامل شو.

حرص ...

د ادم عليه السلام د جنت څخه د ايستلو لامل شو.

حسد ...

او د ادم يو زوی د خپل ورور د وژلو جرئت وکړ.

له همدې امله ، هرڅوک چې له دې دريو شيانو څخه خوندي وي د ټولو بديو او آفاتو څخه به خوندي وي. ولې هرڅه له لالچ څخه راځي ، او گناهونه له لالچ او اسراف څخه راځي.

زنا ، فحاشي او ظلم هم له حسد څخه راځي.

❖ ژوند کول د جوړولو معنی لري

د غلطيو کولو څخه مه ويريږئ.

دا يوازینی لار ده چې تاسو کولی شئ ژوند زده کړئ ... !!

❖ هرڅوک غواړي الماس شي ،

مگر يو هم تراشلو ته تيار نه دي.

راځئ چې په ياد ولرو چې پرمختگ او غوره والی د درد/تکليف په تېرولو راځي.

❖ يحيی بن معاذ فرمايي:

زه حيران یم هغو ته چې د مال په نقصان غم کوي مگر د خپل عمر په نقصان هيڅ نه غميږي

امام شافعي فرمايي

که چيرې علما نه وی نو خامخا به ذنديقان د خطابت په ممبر درېدلې وای

له سفيان ثوري څخه د الله تعالی دا دي قول په اړه وپوښتل شوه(خلق الانسان ضعيف) انسان ضعيف پيدا شوی

د انسان ضعف څه شی ده؟

ده ورته وويل کله کې ښځه د سړي تر څنگ تيريږي نو دی په خپل نفس دومره واک نلري تر څو خپل نظر کابو کړي سره له دې چې هيڅ گټه ورته نه کوي نو ايا له دې ضعيف بل شته؟

❖ ربیع بن أنس وايي: "چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اصحابو زيات مصرف به د جمعي په ورځ په عطرو کيده".

❖ دوينو باران:

امام ذهبي پخپل کتاب تاريخ الإسلام کې ليکي: په کال ۵۴۵ هجري کې په يمن باندې د سرو وينو داسې باران وورېد، چې ځمکه يې ټوله تکه سره کړه او د خلکو په کاليو کې يې اثرات هم پاتې شو.

[تاریخ الاسلام الذهبي: ۲۶/۲۸]

❖ عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمایي:

"د قرآن کریم ساتنه د هغه یادول او د هغه د لیکونو او حروفو خوندي کول نه دي؛ بلکه د قرآن کریم ساتنه د هغه د پولو "حدودو" جاري کول دي.

❖ اي تاته وایم:

هغه خلک چې ساره يي يوازي له کرکيو لیدلي وي او غربت يي يوازي په کتابو کې لوستی وي هیڅکله د مسکینانو حال نشي درک کولی.

❖ نصیحت:

کله چې کبرجن وويني؛ نو پوه شه، چې لمونځ نه کوي؛ ځکه کله هم په یو کس کې زیاتي سجدې او کبر نشي یو ځای کیدای.

❖ خواته مو داسې شیان شتون لري، چې تاسو خفه او سخت اندیښمن کوي؛ خو تاسو يي هیڅ د بدلولو وړتیا نلری او ناچاره یاست؟

ځواب لاند دی! تاسو اړ نه یی چې د دغه شیانو په هکله فکرمنډ، بوخت او کړاو گاللي شئ؛ بلکه تاسو داسې اختیار او تسلیمی ته اړتیا لرئ، چې یوازي ووايي: لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ.

او ځان په دې کلک وپوهوئ، چې دا ستونزې او مشکلات یوازي د خدای جل جلاله په قدرت کې دي او د خدای قدرت او ځواک ته دا شیان هیڅ نه دي. او په امن کې شئ!

❖ امام مجاهد رحمه الله وايي؛ ماته مې خپل گران استاد امام شعبي رحمه الله د هغه خړه په هکله حدیث بیان کړ، چې وروسته له مرگ څخه هم ژوندی وو؛ البته کله چې ما دغه حدیث نورو خلکو ته بیان کړ؛ نو د ناستو خلکو څخه یې ځیني د دغه حدیث د تحقیق لپاره امام شعبي ته ورغلل او د یاد حدیث اړوند یې ور څخه پوښتنه وکړه؛ نو امام شعبي ورته وویل: ما هیڅکله هم دغه حدیث نه دی ویلی، بیا دغه ډله خلک بیرته ماته راغلل او د امام شعبي قول یې ماته را نقل کړ، له هغې وروسته بیا زه پخپله له دوی سره امام شعبي ته ورغلم او ترې ومې پوښتل، استاده! ایا دا حدیث دې ماته اونه وایه؟ نو هغه راته وویل: زه تاته د حکماؤ حدیث وایم او ته لار شي هغه بې عقلو ته ور بیانوي.

❖ په خپلې خوښې دوزخ ته تگ هم له هغه جنت ښه دی چې په زور دې بیایي، ځکه هغه جنت چې په زور ور وستل شوی یې له دوزخ هم بد او بیکاره دی. خوښه او آزادي تر هر څه غوره دي حتا که دوزخ وي.

❖ ژوند زندان نه دی، ژوند سزا نه ده او نه ته بندي یې.

ژوند تحفه او نعمت دی، او هغو خلکو ته ورکړل شوی چې وړتیا یې لري. دا ستا حق دی چې له ژوند خوند واخلي، که دې وانه خيست نو گناه دې کړي. څه ډول چې نړۍ ته راغلی وي که هماغسې لارې او ژوند دې ځانته آرام او ښایسته نکړ نو ژوند دې نه دې کړی؛ بلکه د ژوند خلاف کار دې کړی.

مخکې له دې چې ژوند له لاسه ورکړي، لږ يې خوښ، ښايسته او په زړه پورې کړه.

❖ الله تعالی په عبادت رسول الله په اطاعت او خلک په خدمت له ځانه راضي او خوشحاله کړی

❖ انگیزه:

له مرگ وروسته ديو انسان ارمان چې قران پاک کي ذکر شوی دی.

(يَا أَيَّتُهَا اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا)

ژباړه: کاش کي ! در رسول ﷺ پر لاره تللی وای

❖ له يوه عالم څخه پوښتنه وشوه، چې ژوند په "جبر" دی او که په "اختيار"؟

عالم وويل: نن په اختيار دی خو سبا په جبر دی. مونږ نن ورځ د سبا ورځي مسوول يو. که نن کار ونکړو، هڅه ونکړو او هدف ونه لرو سبا ژوند پر مونږ جبر دی.

❖ حامد اللفاف رحمه الله تعالي چي يو بزرگ دی دى وايي *

الله پاک چي دچا دهلکت اراده وکړي نو په دريو شيانو عذاب ورکوي

* «اول» * اول و دغه کس ته علم ورکړي مگر د علماوو د عمله يي را بند کړي «يعني عمل يي د عالم نوي»

* «دوهم» * دغه کس ته الله پاک دنيکانو بندگانو صحبت او ملگري ور نصيب کړي ؛ مگر دى دنيکانو حقوق نه پيژني

* «درېم» * د عبادت دروازه پر راخلاصه وي يعني عبادتونه پير کوي مگر اخلاص او ښه نيت نلري ؛ يعني عبادت کوي او ریا کوي ؛ نيت يي خراب وي

❖ د ژوند سرچېه کارونه:

يو بزرگ ته چا له خپل تقدير څخه شکايت وکړ، چې يو کار يې هم سره نه نيسي او هر کار ته چې لاس ور اچوي، نو پرې سرچېه کېږي، بزرگ له نوموړي پوښتنه وکړه، چې زوی جانۀ! کله دې مهر (ټاپه) ليدلې ده؟

هغه وويل: _____ هو صيب مهر خو مي ليدلی دی، بزرگ وويل: ښه په دې هم پوهېږي، چې په مهر څنگه ليکل شوي وي؟

ځوان وويل: په مهر ليکل سرچېه شوي وي، بزرگ ترې بيا پوښتنه وکړه، چې د مهر دغه ليکل څنگه سيده کېږي؟

ځوان ځواب ورکړ، چې کله مهر په کاغذ ولگېږي، نو الفاظ يې سيده کېږي، بزرگ سمدستي ور غبرگه کړه، چې څنگه د مهر الفاظ په کاغذ باندې په لگېدو سره سيده کېږي، نو همداسې ستا د ژوند ټول سرچېه کارونه هم په ځمکه باندې د تندي په لگېدو سره سيده کېږي. ان شاء الله

❖ ښکښل مکوئ:

يو چا خالد ابن وليد (رض) ته وويل: فلانکي تاته ښکښل وکړل، هغه ورته وويل: خپله عملنامه چې په هر څه ډکوي، خوښه يې ده.

يو چا وهب بن منبه (رح) ته وويل: فلانکي تاته ښکښل وکړل، هغه ويل:

شيطان تر تا غوره قاصد پيدا نه کړ؟؟

يوه عالم ته چا وويل: فلانکي تاته ښکښل وکړل!

عالم وويل: زه هغه سړي په غشي وويستم خو غشي ماته راونه رسيد، تا ولي غشي را اخيستی او ما پرې خوږوی؟

حضرت امام شافعی (رح) ته يو چا وويل: فلانکي بد او رد درته ويل.

امام شافعي (رح) ورته وويل: که ته رښتيا وايي نو چغل خور يې او که درواغ وايي نو فاسق يې.

❖ پر درو نفرو باندي الله پاک ډير رحمت کوي:

ژباړه: د ابوسعيد خدرې رضي الله تعالى عنه څخه روايت دی، چې رسول اکرم صلي الله عليه وسلم و فرمايل: الله پاک ودر و نفرو ته خاندي - هغه چاته چې د لمانځه لپاره په صف کي دريري - هغه چاته چې د شپي په مينځ کي لمونځ کوي، - د هغه چا لپاره چې جنگ (جهاد) کوي، او زه گمان کوم چې ويل يې د صف شاته.

❖ امام ندوي رحمه الله فرمايي:

زه غواړم په روښانه توگه خبرې وکړم. لعنت په داسي ژوند کي چې صداقت او حقيقت هيڅ معنی نلري.

نن ورځ، هرڅوک د خپلي گټې په اړه فکر کوي او دوي د رښتيا يا دروغ ويلو څخه ويره نلري. نړۍ به هيڅکله د داسي خلکو سره اصلاح نشي. د دوي د ژوند قيمت به پای ته ورسيري.

❖ له منفي افکارو ځان وساتئ، حتی د دوي تر ټولو له کوچنيو هم. ځکه کوچني سوري کولی شي تر ټولو لويه کښتۍ ډوبه کړي...!

❖ چې الله ج وي، نو د هرې معجزې امکان شته، چې ستاسې ژوند جوړ کړي.

❖ له ابو هريرة (رضي الله عنه) څخه روايت دی، وايي چې رسول الله ﷺ و فرمايل: څوک دی چې له ما څخه دغه څو کلمات قبول کړي او بيا په هغه سره عمل وکړي او هغه چاته يې وښايي چې، په هغه سره عمل کوي؛ نو ما ورته وويل چې، زه تيار يم؛ پيغمبر عليه السلام زه له لاس څخه ونيولم او بيا يې پنځه کلمات راته وشمېرل او ويې فرمايل: *

* ۱- د محارمو څخه ځان وساته، تر ټولو خلکو به ښه عبادت کونکی سي.*

* ۲- او په هغه څه راضي سه چې، الله تعالى تاته درکړي دي؛ نو تر ټولو خلکو به ښه غني سي.*

*۳- او دخپل همسايه (ګاونډي) سره احسان کوه مؤمن به سي. *

*۴- او دخلکو لپاره هغه څه خوښ کړه، کوم چې دځان لپاره يې خوښوي مسلمان به سي. *

*۵- او خندا مه ډېروه، بې شکه ډېره خندا زړه وژني. *

(رواه أحمد والترمذي)

❖ د الله ﷻ عادت داسې روان دی چې سختي کله اوج ته ورسيزي له هغه وروسته ستره بریا راځي. روح المعاني

❖ حضرت علی (رض) فرمایلی دي چې ژوند فقط دوی ورځی دی. یوه ورځ ستا په ګټه او بله یې ستا په زیان ده نو په هغه ورځ چې ستا په ګټه ده « غرور » مه کوه او په هغه ورځ چې ستا په زیان ده « صبر » کوه.

❖ انگیزه:

په ټولي نړۍ کې!

څوک چاته دومره انتظار نه کوي! څومره چې الله ﷻ خپل بنده ته د توبي کولو انتظار کوي

استغفر الله الذي لا اله الا هو الحي القيوم واثوب اليه!

❖ انگیزه:

د دښمن خبرو ته دقیق غور ونيسه داسي حقايق به واورې چې هيڅکله دوستانو نه دي درته ويلی.

❖ د حجاب ګټه:

د حجاب په ګټه دوه ډوله خلک پوهیږي:

هغه نارینه چې غیرت لري

او هغه زنانه چې عزت لري!

❖ امام حسن بصري رحمه الله عليه وايي:

هر څومره چې له احمق څخه ليرې کيږي، هغومره الله تعالی ته نږدې کيږي.

❖ پند:

په داسې زمانه کې ژوند کوو:

چې خلک په خپلې خواشینۍ دومره نه خواشيني کېږي.

لکه څومره چې دبل په خوشالۍ خواشيني کېږي.

❖ د حافظې د قوت له پاره نسخه!

«له درې شيانو سره حافظه زیاتېږي: مسواک، روژه او د قرآن تلاوت.»

❖ عبرت:

وايي؛ يو سوريایي سړي د خپل کور په انگر کې يې يو قبر ويستلی و، هره پنجشنبه (جمعرات) به په کې پرېوته، او دا کلمات به يې ځان سره ويل (رَبِّ ارْجِعُونِ، لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا)

ربه! ما بېرته (دنيا ته) واپس کړه د دې لپاره چې نېک عمل وکړم.

وايي دې سړي به بېرته خپل ځان مخاطب کړ او ورته وېه يې ويل: څه، پاڅه، دنيا ته مې بېرته واپس کړې، نېک عمل دې وکړه..

سپک به راپاڅېده، او په نېک عمل به يې شروع وکړه.

(الدنيا مزرعة الآخرة) دنيا د اخرت لپاره کرونده ده.

❖ ژوند:

هغه کتاب دی!.

چې همدا اوس يې په ليکلو بوخت یاست....

داسې کتاب وليکئ چې سبا يې

له لوستلو خوند واخلي...!

❖ لور:

حضرت موسی علیه السلام له الله ج څخه وپوښتل، یا الله کله چې ته پر خپل بنده مهربانه شي نو څه ورته ډالی کوي؟

الله ج ورته وفرمایل، که يې واده کړی وي لور

حضرت موسی (ع) بیا ورته وویل، یا الله که ډېر مهربانه سي نو، الله ج بیا ورته وفرمایل، دوهمه لور هم ورته عطا کوم، حضرت موسی (ع) بیا ورته وفرمایل، یا الله ج که زښت ډېر مهربانه سي، الله ج ورته وفرمایل، ای موسی زه دریمه لور هم ورته عطا کوم.

الله ج فرمایي، کله چې زه خپل بنده ته زوی عطا کوم

نو ورته وایم، څه د خپل پلار بازو جوړه سه، او چې لور عطا کوم، نو زما دي په خپله خدایي قسم وي چې زه د هغې د پلار بازو خپله جوړېږم.

❖ رسول الله ﷺ فرماني:

الله تعالی ﷻ د څلورو کسانو سره بغض کوی؛

- په خرڅولو کی قسم اخستونکی،

- کبرجن فقیر،

- زور زناکار،

ظالم مشر.

(السلسله الصحيحه ٣٦٣)

❖ خبره:

ډاکټر وويل..

د انسانانو لپاره بڼه درمل مينه ده.

يو چا وپوښتل...!

که يې کار ونه کړ؟

ډاکټر وويل اندازه يې زياته کړه...!

❖ اي انسانه:

له يخ څخه يې پوښتنه وکړه ولي دومره سور يې؟

يخ وويل: زه خو اول هم اوبه يم او اخر هم اوبه يم؛

نو گرمي سره زما څه کار؟

خو ته اي انسانه

اول هم خاوره وې او اخر به هم خاوره يې؛

نو دومره غرور دې څه لپاره...؟!

❖ خبره:

د توضيحاتو سره خپل وخت مه ضايع کوئ، خلک يوازې هغه څه اوري چې اورېدل يې غواړي.

❖ تجربه:

_که وخاندې نړۍ به در سره وخاندې ، که وژاړې يوازې به پاته شي.

❖ خبره:

د يوه کلتور له منځه وړلو لپاره مهمه نده چې کتابونه وسوزوي بلکې داسې کار وکړه چې کتاب ونه لولي

❖ بي هدفه ژوند:

ځيني کسان له خپل ژوند څخه لاس په سر اوپښېمانه دي، خو مرگ ته هم تيار نه دي،

دا هغه کسان دي چې بي هدفه ژوند تېره وي.

❖ پنځه عادتونه همدا اوس پرېږدئ:

د ټولو راضي ساتل

له تغیره ویره درلودل

په تیر مهال کې اوسیدل

ځانته په کمه سترګه کتل

له حده ډیر فکر کول

❖ په ژوند کې مې لویه تیروتنه دا وه :

فکر مې کاوه که په چا کار ونه لرم هغو به هم په ما کار ونه لري

خو داسې نده پوهیږئ تر ټولو ډیر زیان هغه چا راوړسولو چې هیڅ کار مې نه ورسره لرلو

❖ انگیزه:

که د یوې ارایشگاه د کارکوونکي تنخوا د ښوونکي څخه زیاته وي، دا په دې مانا نه ده چې په درس کې پیسې نشته! بلکې دا په دې مانا ده چې خلک د خپلو پوچ مغزو په پرتله په خپله بدرنګه بڼه ډېر شرمېږي!!!

❖ د ماراډونا د خپلې ژبې یوه خاطره!

واتیکان ته مې سفر وکړ، پاپ کور دیوالونه مې ولیدل چې له سرو زرو جوړ شوي دي، پاپ وویل چې له غریبانو سره مرسته وکړه، ترڅو غریبي ختمه شي ځان سره مې وویل چې لعنتي لار شه دیوالونه دې خرڅ کړه.

ټول له سرو زرو جوړ دي

❖ فکر:

ژوند ټول شکایت، گیلې ، غم او خپګان هم ندی

زنده گي يعني د مهربان خدای په دربار کې

د شکر ویستنې په زرهاوو دلیلونه

❖ د ځان محاکمه:

هر کله چې ویده کیدی نو لومړی خپل ځان په خپله محاکمه کړه. چې نن ورځ دی کوم کارونه ښه او کوم بد کړی ،په بدو له سره بیا فکر وکړه چې داسې نه سبا بیا هماغه بد کار وکړی او داخل دی قاضی محاکمه کړی

❖ گل خبره:

خپل خواهشات او غوښتنې کمې کړئ، تر څو آرام او آزاد ژوند وکړئ!

❖ د یوه عالم تحلیل:

جوهان گیت دوه سوه کاله مخکې ویلي موږ ټول به ژر یا وروسته حتما اسلام قبلوو ځکه دا حقيقي دين ده که ماته څوک مسلمان ووايي نه خفه کیرم زه دا صحيح خبره منم

❖ ځان له شره خلاصول:

که هر څومره مقنع دلايل او غاښ ماتونکي ځواب ولري احمق پوهولی نشي او جاهل قانع کولی نشي نو سلام ورته وکړه ترې څه

❖ اخلاقي کنایه:

یوه عارف ویلي غرور وویل امکان نه لري تجربې ویل گوره خطرناک دی عقل ویل بي گټې ده مگر زړه وویل مه ډاریرئ امتحان خو بي کړئ

❖ زنگ وهلی ذهن:

موږ انسانان یو غلطې کوو خو تر ټولو غلطه غلطې مو داده چې له خپلې غلطې خبر نه یو تر دي لا غټه غلطې مو دا ده چې په خپله غلطې ټینگ ولاړ یو دا نو د ذهن زنگ ده الله دي دا ډول خلک چې اکثریت دي اصلاح کړي

❖ غلط انتخاب:

کله چې د موږ د فشار احساس کوو نو د قرانکریم د اوریدو پر ځای موسقي اورو څنگه به فشار کم شي

❖ درې ډوله عمل:

درې ډوله اعمال دي چې د اجر يې څه حد نشته ځکه ډیر ستر دي او الله تعالی به يې خپله ورکوي، پوهیرئ هغه درې اعمال کوم دي؛ راځئ ويې لولو!
لومړی: خلکو ته عفو او بخښنه کول:

اجر يې حد نلري، ځکه دليل پرې د الله تعالی د کلام دا قول دی؛ {فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ}.

ژباړه: چا چې عفو او صلحه وکړه اجر يې پر الله تعالی دی.

دوهم: صبر کول: صبر کولو پاداشت او اجر نهايت زیات او بي حساب دی، ځکه الله تعالی فرمایي:

(إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ).

ژباړه: صبر کونکو مومنانو ته پراخه او بي حساب اجر شته..

دریم: روژه: چې اجر يې لایتناهي دی ځکه حدیث شریف کې راځي چې د آدم اولادې ټول اعمال خپل دي خو یوازې روژه ده چې زمالره ده او اجر يې زه ورکوم

(کل عمل ابن آدم له إلا الصوم فإنه لي وأنا أجزي به)

او د اخرت په سخته ورځ به آواز کونکی آواز وکړي چې چیرې دي هغه خلک چې اجر یې پر الله تعالی دی؟

نو صبر کونکي، روژه نیونکي او خلکو ته بڅښنه کونکي به را مخته شي.

❖ محبت:

د ملگرو ملتونو د ودانۍ په دروازه یوه لوحه راځړول شوې چې د نړیوال شاعر سعدی شیرازي دا قطعه چې په انگلیسي ژباړل شوې لیکلې ده:

(زه چې کله دخپل محبوب دروازي ته ورسیدم نو ماته یې وویل څوک یې؟ ما ورته وویل زه یم

هغه بیا وویل د محبت په معنا نه یې پوهیدلی چې تا زما او د ځان تر منځ توپیر وکړ

ما وویل چې یو کال پس راغلم ستا دروازه مې په عاجزي ټک ټک کړه ته وایي څوک یې زه وایم گوره د ننه هم ته یې د باندې هم ته یې چیرته چې گورم هلته ته یې

هغه وویل اوس د محبت په قدر او قیمت پوهیدم دننه راځه

❖ دایمان ریښي:

شیخ الاسلام ابن تیمیه نه کور درلوده نه مال نه منصب د بن امیه د جماعت تر څنګ یې خښینه کوټه درلوده په هغې کې اوسیده په یوه گوله ږوډۍ کړۍ ورځ تیروله یوازې دوه جوړه جامي یې درلودې اکثره وخت به په جماعت کې ویده کیده

دی وایي زما جنت زما په سینه کې ده زما وژل زما لپاره شهادت بندي کول مې خلوت جلا وطني راته سیاحت ده

دغه ټولي خبرې د ایمان پر مټ کولې په زړه کې د ایمان د بوټي ریښې کلکې وي

❖ نیکمرغه ژوند:

امام احمد بن حنبل نیکمرغه ژوند درلوده سره له دې چې په خپل لاس گنډل شوې او پيوند شوې جامي به یې اغوستلې درې خښینې کوټې یې درلودې چې په هغه کې استوگنه کوله د زیتون له تیلو سره به یې وچه ږوډۍ خوړله یو جوړ څپلی یې ولس کاله وکارولې اکثره وخت به روژه وه خو بیا هم دومره میړنی وه چې په یوه حدوث پسې به یې نړۍ گز وګام کوله.

❖ جنت او دوزخ:

یوې نړیوالې ورځپاڼې یو وخت راپور ور کړ چې د فرانسي لومړي وزیر ځان وژنه وکړه لامل یې م دا بنودل شوی وه چې په ډیرو ورځپاڼو کې پرې نیوکې شوي وې چې ده یې د زغم تاب نه لرلو او څنګه به یې لرلی وای له دې خوار سره خو نه ایمان وه نه د زړه سکون نو ځکه یې ځان وواژه که دی مومن وای شریعت ورسره وای نو شریعت به ورته لارښوونه کړي وای چې ترجمه (دا دوی په حرکتو مه ځورېږه او ما دا دوی په دسیسو زړه تنګی کړه الایه)

❖ هدف:

د چا نهايي هدف چې له الله پرته بل څه وي نو گټه به يې پر تاوان خوښي به يې په غم او نیکمرغي به يې په بدمرغي اوړي

❖ گل خبره:

مغروړه ته واک، نادیده ته امکانات، ښځي ته صلاحیت او کشر ته اختیار مه ورکوی.

❖ طلايي خبره:

د هغه شي د بدلولو هڅه مه کوئ چې لا تر اوسه چلیږي اوکار کوي

❖ د مور خدمت:

حاجیان له کعبې طوافونه کوي، له خپل رب څخه د بڅښنې دعاوې غواړي، لمر هم تېز او گڼه گونه هم زیاته ده...

یوه یمني خپله مور په شا کړې ده، سترې ستومانه او خولي پرې ور ماتي دي، د ده عمر خوړلي مور له ناستي ولاړې وتلي ده او زوی يې پرې د کعبې طوافونه کوي. زوی يې د خپلي مور خدمت خپله دنده گڼله او باد ويې هم گڼي، ځکه دا همدغه مور وه چې خپل زوی يې نهه میاشتي په نس کې و گرځاوه او بیا يې شاوخوا درې کاله په غیږه کې وپاله او د خپل زوی په روزلو کې يې ډیرې تنگسې، بې خوبۍ او نورې گڼې ستونزې تېرې کړې.

ابن عمر رضی الله عنهما د کعبې تر څنگ ولاړ دی، دغه یمني سړي پرې سلام وکړ او له سلام وروسته يې وار له واره وویل: ما خپله مور په شا کړې ده او د کعبې طواف پرې کوم، ایا په دغه کار سره ما د خپلي مور حق ادا کړ؟

ابن عمر رضی الله عنهما ورته وویل: زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما روح او تن يې په لاس کې دی، تا په دغه کار سره د خپلي مور د هغو ساگانو د یوې حق هم نه دی ادا کړی چې ستا مور ستا د زېږون پر مهال ایستلي دي، ستا دغه ټوله ستړیا او سختي ستا د زېږون پر مهال ستا د مور د یوې اخیستل شوې سا سره برابره نه ده.

❖ وتعز من تشأ:

هغه کسان چې باور لري عزت او ذلت د خدای په لاس کې دی، که خدای و غواړي یو څوک له شخصیت خلاص کړي هېڅوک يې مخه نشي نیولای، تاسې باید باور ولرئ چې عزت مو د لوی خدای په لاس کې دی او د دې نړۍ شیطانونه ستاسې غرور ته صدمه نشي رسولی، صادق اوسئ، پیاوړي اوسئ او پرېږدئ چې خلک څه وايي هغه دې ووايي.

❖ پام:

خپلي سلقې ته پام وکړئ، له ځان لاس مه اخلئ او کوشش وکړئ چې منظم او پاک و اوسېږئ، ستاسې د باطن پاکي هماغومره مهمه ده لکه د ظاهر چې مهمه ده.

❖ د فکر خبره:

نه بایلونکی نړۍ ته راغلی یې نه وړونکی ته ټاکوونکی راغلی یې ښه ټاکنه وکړه

❖ گل خبره :

پلار مې ویل خلک په دوه ډوله دي بینوونکي او اخیستونکي

اخیستونکي ښه خوراک کوي مگر بینوونکي ښه خوب

❖ انگیزه :

لویدیځ ته لارم اسلام وه مسلمان نه

ختیځ ته راغلم مسلمان وه اسلام نه

❖ قیمتي خبره:

تر هغه وخته واده مه کوه تر څو دي چې باور نه وي چې د واده ټولي اړتیاوې پوره کولی شم

❖ خبرداری:

که لس کاله له کسب او کار څخه بې برخي شي (د نادارۍ له امله) بیا هم علم مه پرېږده که دي

مخ ترې وړاوه له نادارۍ سره به مل شي ځکه چې الله وایي چا که زما له ذکر څخه مخ وړاوه

بیشکه تنگ ژوند به ولري

❖ د استغفار گټې:

جنت ته د ننوتلو سبب ده

د گناهونو بېنلو ذریعه ده

د الله قهر او غضب بندوي

❖ حسن بصری وایي:

له الله تعالی څخه بېننه ډیره غواړئ ان په ناسته ملاسته او ولاړه ځکه تاسو نه پوهیږئ چې الله

کله بېننه درته کوي.

❖ خپل عمل د لاري مل:

ته به ښه وظیفه او مقام لرې ښه کورنۍ او قوم به لرې ښه نوم او نښان به لرې ښه کور به لرې

ښه مال او دنیا به لرې ,,,

ایا له دغو یو شی هم قبر ته درسره وړي بغیر له عمله

نو مه ناوخته کوه

❖ فکر:

واده کول او ژوند جوړول د بازار په څیر دي که پیسې، اړتیا او هوډ نه لری مه ور ځی

❖ د دروغو بدبوي:

رسول الله فرمایي کله چې څوک دروغ ووايي د رحمت پرېنتې یو میل لري ور څخه ځي

❖ د خوښۍ په اړه:

د انشټاین یو یادښت میلیون ډالره پلورل شوی!

البرټ په دې یادښت کې لیکلي: "ارام او ساده ژوند له هغې بریا څخه ډېر خوند لري چې له ډېرې هڅې سره لاس ته راځي"

❖ خبر اوسه:

موږ ټول د کتابونو په څیر یو

اکثریت یوازې زموږ پوښ ته په کتو اکتفا کوي

اقلیت مو سریزه لولي

ځینې خلک بیا پر موږ شوې تنقید (نیوکو) باندې باور لري

او

یوازې دوه یا درې هغه کسان وي، چې زموږ له باطن سره آشنا دي....

❖ حکایت:

مولنا جلال الدین بلخي وايي: یوه سړي په لاره کې اغزي وکرل اغزي لوی شول لارویانو ته یې مشکل جوړ کړ د ښار امیر ورته پیغام ولیږه اغزي لري کړه خلک یې په ځور کړي سړي بیغمه ژوند کاوه د امیر وروستی پیغام په دې ډول وه ته به کمزوری شوی یې او اغزي به له لري کولو وتلي وي ستا عمر د کمزوري مرحلې ته داخل شوی او ستا اغزي په اساني نه ورکيږي نو ښه داده چې له کمزوري وړاندې دغه وباسي

مولانا یې په تفسیر کې وایي بد عمل او کړنې هم داسې دي

❖ غوښتنه:

* د اوداسه وخت کې ځوان اوسه! په نشاط او بیداري سره اودس کوه.

• د لمانځه پر مهال بوډا * اوسه! په توجه، عاجزې او ارام سره لمونځ کوه.

• د دعا پر مهال ماشوم اوسه! په اصرار، ټینگار * او ژړا له الله تعالی غواړه.

❖ دعا:

په سجده کې خبرې ځمکې ته کیږي،

خو اورېدل کيږي په اسمانونو کې!

❖ راز:

"کله چې د چا سره اړیکه ختمه شي، نو د هغه د راز ساتل ستا دنده ده" راز ی باید افشا نکړي.

❖ ځیرکتیا:

د امام ابوحنيفه په وخت کې د یوې ښځې غبرگولي ماشومان پیدا شول چې شاگاني یې سره نښتي وي له پیدایښت سره متصل یو مړ شوه او بل ژوندی وه کوفي امامانو فتوه ورکړه چې ژوندی ماشوم دي هم ورسره خښ شي مگر امام صاحب ورته وویل نه داسې وکړئ چې دومره ځای ژور کړئ چې مړ ماشوم تر نښتي ځای پکې پټ شي او ژوندي ماشوم ته د خاورو په سر شیدي ور کړئ تر هغه وخته چې مړ ماشوم خاوري شي په لږ وخت کې ماشوم خاوري شو او دا بل ماشوم وژ غورل شو بیا هغه ماشوم ته خلکو د امام صاحب ازاد شوی غلام ویل.

❖ عاجزي:

امام حسن وایي یوه ورځ حضرت عمر د جمعي خطبه لوستله ما یې د څادر پيوندونه شمارل چې تر دوولسو زیات پیوندونه ورته لگول شوي وه

❖ غیر مسلم عرب وایي:

یو مسکین سړی وه چې په مدینه کې به یې د ونې سیوري ته ارام کاوه له لوږي به کړیده مگر شپږ غټي امپراتوري یې راچپه کړې دا ستر شخصیت حضرت عمر فاروق وه .

❖ یو شاعر وایي:

کله چې د زماني مصیبتونو راگیر کړم د خلاصې لار مې ورکه کړه نو نیمه شپه راپاڅیدم رب ته په زاریو شوم د هغو له برکته مې هره ورځ روښانه او له خوښیو ډکه وي.

❖ یو بزرگ وایي:

ما دوه داسې شیان زده کړي چې د ژوند په ټولو ستونزو کې یې اساني رابښلې یو همت ده او بل د وخت پابندي ده.

❖ د یوې سکې دوه مخه:

مرگ یوازې یو ځل راځي نه یې مال مخه نیولی شي نه دولت، نه یې وسله مخه نیولی شي، نه باډي گارډان، نه یې ډاکټر مخه نیولی شي نه دوا، نه مقام او نه یې قوم مخ نیولی شي دا ځکه چې ژوند خو د سکې یو مخ ده بل یې مرگ ده نو همداوس راپورته شه په کړو گناهونو توبه وباسه الله ته پنا یوسه که هوس ده نور دي بس ده

❖ د بیغمي راز:

ایا غواړي چې د نورو له شره ځان وساتي؟ ډیره اسانه او ارزانه طریقه ده نور له خپله شره وساته

❖ د ژوند لنډيز:

زمونږ ژوند د دريو اصلونو لنډيز ده:

لومړۍ خنداوي چې محوه کيږي دوهم اوبښکي چې اوچيزي دريم عملونه چې پاتي کيږي

❖ تقوا:

ابو الجويريه وايي ما له ابوحنيفه سره شپږ مياشتي وخت تير ده په دغه وخت کې ده د خوب لپاره ډډه ونه لگوله ټوله شپه به په لمانځه ولاړ وه:

❖ حکايت:

اکبر باچا له بيربل څخه پوښتنه وکړه ايا داسي څه شته چې زه يې کولی شم او خداي پاک يې نشي کولی؟ بيربل ورته وويل هو ته کولی شي ما له خپلې بادشاهي وشړي خو خداي پاک مي له خپلې بادشاهي نشي ايستلی ځکه هر چيرته يې حکم چليري

❖ بي باوره ژوند:

حضرت انس(رض) څخه روايت ده چې کله حضرت نوح(ع) ته د مرگ فرېسته راغله ورته يې وويل په پيغمبرانو کې تر ټولو اوږد عمر تاسو ته درکړل شوی وه دنيا مو څنگه وموندله؟

حضرت نوح ورته فرمايي لکه يو څوک چې داسي ځای ته دننه شي چې دوه دروازي لري په يوه ننوزي لږ ځنډ وروسته له بلې راووځي

❖ ملغلره:

رسول الله ﷺ فرمائي:

د کونډو او ايټيمانو سره مرسته کوونکی سړی داسی دی لکه د الله تعالی په لار کې مجاهد، او يا لکه د شپې لمونځ کوونکی او دورځي روژه نيونکی. (صحيح البخاري ۵۳۵۳)

❖ حجاب:

کومې ښځې ته چې خپل عزت گران وي....

هغې ته پرده او حجاب ډير آسانه وي.!

❖ چلند:

ځوک چې له حيواناتو سره بده رویه کوی، دا موږ ته دا ښايي، چې ددې انسان رویه، له ضعيفو، معلوله او غريبو خلکو سره هم همدا شان ده.

❖ دوستي:

دوستي هرڅوک کوي

ځينې يې پالي

او ځينې يې ازماښي...!

❖ انگیزه:

د لویو انسانانو هنر دادې چې هېڅکله د لارې د سختیو په اړه فکر نکوي بلکه دهغه څه ښکلا اوخوند په اړه فکر کوي چې وروسته له مزل نه یې لاس ته راوړي

❖ د قبر_اواز.!!

ای انسانه ته ماته راتلونکي یې که نن وي که صبا زه دي په طعمه یم زه ستا دي ښو اعمالو امیدونه لرم ته به مې هیر کړې خو زه دي نشم هېره ولې!

❖ مسلماني_میرمنې:

علامه ابن بادیس رحمه الله فرمایلی کور لومړني مدرسه ده او د نارینه و لپاره د روزني دینداری او جوړښت لومړنی عامل وي؛ او د میندو دینداری، د دین او اخلاقو د ساتني بنسټ دی". منبع: الآثار (۲۰۱/۴)

❖ رسول الله ﷺ فرمائي:

زه هغه چا ته په جنت کی د کور ضمانت ورکوم، چي جگړه پریردی که څه هم دغه کس پر حق باندی وی. (صحیح ابوداود ۴۸۰۰)

❖ مرگ:

سلیمان بن عبدالملک له ابو حازم رحمه الله څخه پوښتنه وکړه، چې موږ ولې مرگ بد گڼو؟ ابو حازم رحمه الله وفرمایل: ځکه چې تاسو دنیا ښایسته کړې او آخرت مو خراب کړی. المجالسة وجواهر العلم: ۲۷۱

❖ امام شافعي (رح) فرمائي:

څوک چې د خاتمي ښه والی غواړي، په خلکو دي نېک گمان کوي.

❖ إمامُ ابنُ القیم وايي:

"دا خیال مه کوه چې گواکي د خیر کار کولو ته خپل نفس راکش کړي. بلکې ته یو داسې بنده یې چې الله سبحانه وتعالی درسره مینه وکړه. نو د الله سبحانه وتعالی په محبت کي درنه کمی ونه شي چې هېر به دې کړي.

❖ د مرگ طلب مه کوئ:

له حضرت انس رضی الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

یو دې هم له تاسي څخه د مرض در سپږو (او یا بل کوم مشکل په سبب د) مرگ طلب نه کوي که چېرې حتماً دا کار کوي نو داسې دې ووايي چې : ای الله ج !! که چېرې ژوند زما لپاره بهتر وي ژوندی مې ولره ، او که مرگ زما په مورد کې بهتر وي نو وفات مې کړه))
(متفق علیه)

❖ بېله بلني د هیچا میلستیا ته مه ځئ:

ژباړه: عبدالله ابن عمر فرمایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چا ته چې د میلستیا بلنه ورکړل سي خو دی یې قبوله نکړي نو یقیناً ده د الله او د هغه د رسول نافرمانی وکړه او څوک چې بېله بلني ولاړ سي نو دی پداسي حال کي ورغی چې غل دی او پداسي حال ووتی چې غاصب دی.

یعني کوم مسلمان چې سړي ته د میلستیا دعوت ورکړي دعوت یې باید ومنل سي او د هیچا میلستیا ته دي انسان بېله دعوته او بلني نه ځي، څوک چې بېله بلني ولاړ سي هغه چې کور ته داخلېږي داسي وي لکه د غلا لپاره چې ورځي او د ډوډۍ خوړلو وروسته چې وځي داسي مثال لري لکه بېله اجازې او په زوره یې چې د مسلمان څخه ډوډې خوړلي وي چې په دواړو صورتونو کي دی گناهکار بلل کیږي.

نو که غواړی غله او غاصبان ونه شمېرل سی بېله بلني د هیچا کور ته مځی او د کوربه بېله اجازې د چا سره طفيلي هم مځی او مه هم بل څوک د ځانه بیایست!.

❖ قال الله تعالى:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ) [التوبة: ۱۱۹]

ژباړه: ای مومنانو! له الله تعالی څخه و وېرېږئ، او له رښتینو خلکو سره اوسېږئ.

❖ هڅونه:

سیندونه په شا نه ځي ، لکه د سیند غوندي واوسی تېر هېر کړئ او راتلونکي ته وگورئ .

❖ نومورکی غني:

سعد بن ابی وقاص (رض) خپله بڼه بچي گډي او وزی له ځان سره واخیستل او له ښاره ووتلو یوه دښته کې استوگن شو یعني له دنیوي ستونزو او اندېښنو څخه یې کډه وکړه بله ورځ یې له ښاره یو زوی ورغی او ورته یې وویل پلاره ته دلته ناست یې او هلته د شتمنیو په ویش خلک سره نښتي دي نو سعد ورته وویلې زه ستا له شره الله ته پناه ور وړم او ماله رسول الله اوریدلي چې الله داسي کس خوښوي چې نوم ورکی غني او پرهیز گار وي.

❖ عدالت:

اسلام يواځې دا لمونځ کول ندي بلکې د خلکو حقونو په چارو کې ميانه روي د خلکو سره ښه چلند کولو کې دى حتا که کافر او مسلمان ترمنځ شخړه هم اوسي بايد دواړو ته په يو نظر وکتل شي

او فيصله بايد صحي او سمه وشي ولو که د کافر په گټه هم وي

❖ ملغلري:

له چا سره چې دې محبت وي،

تر ممکنه حد يې په نيمگړتياوو سترگې پټوي،

ځکه چې پوره يوازې الله ﷻ دى...!

❖ قال الله تعالى

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

له هرې سختې وروسته آسانى ده.... □

❖ هڅونه

که غواړئ چې ژوند مو ښکلى شي

د ځينو درد ته سکون

او ښکون ته دسمال

او زخم ته ملهم شئ .

❖ حکايت:

باچا يو بزرگ سړى زنداني کړ د شپې يې خوب وليده چې هغه بې گنا ده نو سم د لاسه يې ازاد کړ او ورته يې وويل هر څه چې غواړي وغواړه؟

بزرگ ورته وويلي کله چې دا رب ولرم چې په نيمه شپه تا وينس کړي تر څو ما ازاد کړي نو دا به لويه نامردي وي چې له بل چا حاجت وغواړم.

❖ چاپلوسي کول!

چاپلوسي چې په عربى کې ورته (التملق) وايي ، چاپلوسي د حد نه زياته نرمي ، لطف ، يو چا ته بې حده عاجزي او خضوع کولو ته وايي ، يعنې د يو چا په صفت کولو ، احترام کولو ، نرمي کولو کې افراط ته چاپلوسي وايي، چې په شريعت کې ورنه منع راغلي ده.

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي :

ليس من خلق المؤمن التملق.

چاپلوسي کول د مؤمن له اخلاقو نه ده.

❖ ژمی:

کله چې به ژمی راغی، نو مشهور تابعي حضرت عبید بن عُمیر رحمه الله به وفرمایل:

ای اهل القرآن! (علماء او حافظانو!) د لمانځه (تهجدو) لپاره درته شپې اوږدې شوي او د روژې لپاره درته ورځې لنډې شوي. نو پس دا ژمی یو غنیمت او فرصت وگڼئ. [ابن أبي شيبة في المصنف ٩٨٣٦]

❖ گناه:

کله چې یو څوک پر گناه باندې ووينئ نو هغه ته بنیرا او بد رد ورته مه وایاست

بلکې الله ته دعاء وکړئ چې یاد کس ته مغفرت وکړي. (التوبة لابن أبي الدنيا)

❖ فضيل بن عياض -رحمة الله- وايي:

«که یو عمل د خلکو له پاره پرېږدو؛ دا ریا ده او که یې د خلکو له پاره ترسره کړو؛ دا شرک شو، اخلاص دا دی چې له دواړو دې الله وساتي.» (بستان العارفين: ٤٧)

❖ ستا نه زیات مهربانه ده:

د ژوند وروستۍ شېبې یې وې، مرگ ته یې څه نه وو پاتې، مور یې ورته کتل او د اوښکو مرغلي یې له سترگو بهولي.

ځوان زوی یې - چې په سرطان اخته و - مور ته مخ ور واړوه:

- موري، که زما د اعمالو محاسبه ستا په لاس کې وای؛ څه دې راسره کول؟

- رحم مې درباندي کاوه او بېنلۍ به مې وې

-بڼه، بیا خو تشویش مه کوه، زه داسې ذات ته ور روان یم، چې له تانه هم مهربان دی.

❖ عزت:

د هر سړي عزت په خپل لاس کې ده نو که هر سړی خپل خواهشات او ضروریات کابو کړي نو همیشه به ارام خوشحاله او عزتمن وي.

❖ له مرگ ویره:

له مرگ نه ویرېږم که څوک راته ووايي نن مري نو زه به ووايم د خدای رضا مې قبوله ده خو خدای دي نکړي چې څوک راته ووايي ستا له لاسه د یو چا ژوند تريخ ده.

❖ د حقیقت اظهار:

که زه د حقیقت په اظهار کې زیان ووينم پروا نشته خو چې حقیقت زما په چوپوالي کې زیان ونه ويني

❖ الهی غبرگون:

شیخ سعدی (رح) وایي ما په ژوند کې له ډیر تلاش سره بیا هم دوه شیان پیدا نکړل یو هغه چې د الله په نوم یې صدقه ورکړي وي خو غریب شوی وي بل هغه چې ظلم یې کړی وي مگر د الله له نیولو څخه خلاص شوی وي.

❖ د دنیا مثال:

دنیا یو پل غوندي ده هیڅ هوښیار سړی په هغه کور نه جوړوي خو موږ لگیا یو له پاسه پرې جنت جوړوو

❖ د خلکو انحراف:

د فتنو په دي نړۍ کې به کله یوازې یې؟

که دي تر یخ حقیقت ووايه، که صادق وي، که دي غیبت منع کاوه که دوه مخۍ نه وي که دي دروغ نه ویل که دي د فاسق صفت نه کاوه نو پوه شه چې بې وسه او بې کسه یې

❖ اعتدال بری ده:

مولانا جلال الدین بلخي څخه یې وپوښتل زهر څه ته وایي؟ هغه وویل هر هغه شی چې زموږ تر اړتیا اضافه شي زهر دي هغه که خواره وي یا قدرت یا مال او دولت یا لوږه یا حرص یا مینه او نفرت.

❖ انسانان:

انسانان په دوه ډوله دي یو په تیاره کې وینس بل په رڼا کې ویده.

❖ کلخبره:

که په ژوند کې هر څه کیږي

مهرباني د غوصي مینه د کرکي او بښنه د غچ په ځای وټاکئ

❖ د زړه سوځیدل:

په خراسان کې له یوه نیک سړي نه څو اشرافي چا پتي کړې هغه په ژړا لاس پوري کړ فضیل بن عیاض ورته وویل ولي ژارې؟ ژاړم په دي چې د قیامت په ورځ به الله تعالی ما او دغه غل سره یو ځای کړي نو په هغه مي زړه دردیږي

❖ اثر:

که په چا نصیحت اثر نه کوي پوه دي شي چې زړه یې له ایمانه خالي دي

❖ رسول الله ﷺ فرمایي:

شیطان الله جل جلاله ته وایي:

ستا په بزرگی مي قسم،

چې تر څو دي د بنده په تن کې روح وي،

زه به يې بي لارې کومه!

الله تعالیٰ ﷻ يې په ځواب فرمايي:

پرځپل عزت او لويي مې قسم،

چې تر څو مې بنده گان له ما د بخښنې غوښتنه کوي،

زه به يې بخښمه!!!

❖ عمر ثاني:

چې کله د أمير المؤمنين عمر بن عبدالعزيز رحمه الله د رحلت خبر رومي پاچا ته واورول سو نو د هغه په سترگو کې اوښکې ښه شوې او وئې ويل: "نن هغه انسان مړ شو چې په عدل کې ئې بل مثال نشو موندلی."

قيمتي خبره:

د هېچا غيبت مکوه! ښايي له گناه يې خبر يې خو له توبې يې خبر نه يې.

❖ اول ځان بيا جهان:

: له انس بن مالک څخه: چې رسول الله ﷺ وويل: د معراج په شپه په يوه داسې قوم را تېرېدل چې شونډان به يې داوړ په غچي/قيچي سره پرې کېدل
ما وويل: داڅوک دي؟

دوئ وويل: چې داستا دأمت هغه خطيبان / واعضان دي چې دنيا کې به يې نور خلگ په نيکۍ امرکول، خو خپل نفسونه به يې هېرول. مسند امام احمد

❖ غوره انسان څوک دی؟

له عيسى عليه السلام څخه پوښتنه وشوه ويل:

"په انسانانو کې څوک غوره دی؟

عيسى عليه السلام دوه موبه خاوره را واخيستلې او ويې ويل: له دې(خاورو) څخه کومه يوه بهتره ده؟

وروسته يې خاوره سره گډه کړل بيا يې سره بېله کړل او ويې ويل:

انسانان ټول له خاورو څخه دي او عزتمند له دوی څخه د الله په نزد تقوا داره د دوی دی."

❖ رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي:

د خلکو څخه ډېر غوره هغه څوک دي چې اوږد ژوند ولري او نېک عمل کوي.

(صحيح الجامع ۳۲۹۷)

❖ رسول اکرم ﷺ فرمایلي دي:

د الله ﷻ په نزد غوره ملگری هغه دی چې د خپلو ملگرو لپاره غوره وي او د الله ﷻ په نزد غوره گاونډي هغه دی چې د خپل گاونډي لپاره غوره وي. (الأدب المفرد ۸۴)

❖ بهتر څوک دي؟

له حضرت ابو سعید خُدري رضي الله تعالى عنه څخه روایت دی چې د نبي اکرم ﷺ څخه پوښتنه وشوه چې په بنده گانو کې تر ټولو بهتر څوک دی او د قیامت په ورځ د الله رب العزت په نزد څوک تر ټولو د زیاتې درجې خاوند دی؟

نبي کریم ﷺ وویل: چې ډېر ذکر کوونکي نارینه او ډېرې ذکر کوونکې ښځې.

❖ تر سخت تعقيب لاندې یو:

کله چې د گناه ارتکاب کوي نو درې خبرې حتما یاد ولره الله دي ویني، ملايکي یې لیکي او مړینه دي څاري نو تر څومر سخت تعقيب لاندې یو خو بیا هم؟

❖ له بهتانه ډډه:

وايي یوه سړي مله ب بن ابي ته بد رد وویل خو ده یې په مقابل کې هیڅ ونه ویل یو چا ورته وويلي ولي دي جواب ور نکړ؟

مله ب وویل دا ده بدي او عیبونه را معلوم ندي او دا هم نه خوښوم چې د هغه څه په هکله بهتان پرې ووايم چې په ده کې نشته

❖ حساب وکړه:

له دې مخکې چې حساب در سره وشي ، د ځان سره خپله حساب وکړه .

❖ حقيقي ملگری:

په زهر الرياض کې راغلي چې موسی علیه السلام یو خوږ ملگری درلود، یو ورځ یې ملگری ترې غوښتنه وکړه چې له خدای تعالی نه وغواړه چې خپل ځان راته په حقه توگه وپېژني. نو موسی علیه السلام له خدای ج ته دا غوښتنه مطرح کړه، خدای ج هم قبوله کړه او ورته یې وویل چې دواړه یو د وحشي حیواناتو غره ته لاړ شئ. کله چې غره ته ورسیدل موسی علیه السلام ترې پناه کړی شو. د موسی ع ملگری وویل: ای خدایه! ما خپل ملگری ورک کړ. خدای ج موسی ع ته وویل: که څوک غواړي ما وپېژني، نو مخلوق خپل حقيقي ملگری نه بولي.

❖ دا په یاد ولرئ!

ونې د مني په موسم کې خپلې ټولې پانې له لاسه ورکوي:

تر څو د پسرلي په موسم کې له هغې نه زرغونې پانې وغوروي!

ژوند پراونه لري؛

کله ترڅه او کله هم خواره :

په دې هيله د خوښيو عمر مو اوږ او د ستونزو عمر مو لکه د مني رژيدونکي ژيري پانې واوسي؛

❖ ملغلره:

که تاسې دومره گناوي وکړئ چې تر آسمانه ورسيري او بيا توبه وکړئ الله ﷻ به مو توبه قبوله کړي.

❖ حضرت علي بن ابي طالب رضي الله عنه فرمايلي دي:

د هغه کس لپاره تعجب دی چې نجات ورسره وي خو دئ برباد سي!

چا ورته وويل: نجات څه شي دی؟ هغه وويل: الاستغفار “د الله څخه د بخښني غوښتنه کول

❖ دنيا:

حسن بصري وايي دنيا سپکه وگنئ قسم په خدای تر هغه به درانده نشئ تر څو مو چې دنيا سپکه نه وي گنلي.

❖ درې کلمات:

له دريو کلماتو ځان وژغوره ! ځکه په دې دريو کلماتو ابليس، فرعون او قارون ازمویل شوي وو.

(زه)

شیطان ته امر وشو چې ادم عليه السلام ته سجده وکړه هغه وويل : (زه له هغه نه غوره یم) .

(زما)

داخبره فرعون کړې وه: (د مصر واک زما په لاس کې ده).

(زما سره)

داخبر قارون کړې وه چې: ما ته دنيا په هغه علم سره راکړل شوې ده چې زه يې لرم .

بلکې همدا خبرې په دې ډول وکړه

(زه) گناه گار او خطاکار انسان یم او په دې اعتراف کوم .

(زما) جرمونه او خطاګانې خورا زیاتې دي زه ډیر بې وسه او لږ ځواکه یم.

خدايه (زما سره) چې څومره د گناهونو پيټي دي هغه ټول راته وبخښه اوزما پټ اوبنکاره ټول گناهونه را وبخښه .

❖ پر الله انتقاد :

لقمان حکيم په عمل ښايسته مگر څيره يې بدرنگي وه يوه ورځ چا ورته وويلي اي لقمانه څومره بدرنگی يې!

لقمان ورته وويل د هر شي خالق الله ده نو ته زما عيب لتوي كه د الله عيب لتوي؟ دا خو الهي فيصله ده چې زه بايد دغسي اووسم نو ستا انتقاد پر ما نده بلكې پر الله ده.

❖ د گناه كيفيت:

كه گناه رنگ درلودی نو هيچا به د يوه بل صورت نشوی ليدلی

كه گناه بوی درلودی نو هيڅوك به هم له تعفونه يو بل ته نشوی نږدي كيدلی دا هم د خدای رحمت ده چې گناه رنگ او بوی يې پوښلی خو په ستره ورځ به يې د ټولو په مخ كې رسوا كوي نو له گناه څخه وويريرې هغه هم د شاهد په مخ كې هغه شاهد چې سبا ستر قاضي ده.

❖ عقلمند:

حضرت سفيان بن عيينه رحمه الله فرمايي:

عقلمند هغه نه دی، چې خير او شر پېژني، بلكې عقلمند هغه دی، چې خير وپېژني، نو وړ پسې روان شي او چې شر وپېژني، نو ځان ترې منع كړي.

❖ د لمانځه كيفيت:

له حاتم اصم رحمه الله څخه يې د هغه د لمانځه د كيفيت اړوند پوښتنه وكړه ،

هغه وويل : كله چې د لمونځ وخت راشي ، له اودس وروسته چې كوم ځای لمونځ كوم هلته لار شم د لږ وخت لپاره كښېنم څو ټول بدن كې مې سكون راشي ، بيا د لمونځ لپاره ودرېرم ، په داسې ډول چې بيت الله د خپلو سترگو په منځ كې تصور كړم.

او پل صراط تر پښو لاندې ، جنت خپل بني طرف ته او جهنم خپل چپ طرف ته

او د مرگ پرېښته خپلې شا ته ولاړه تصور كوم ،

او وایم چې دا مي اخري لمونځ ده ، بيا په خشوع او عاجزی سره لمونځ كوم او وروسته دی منځ كې وایم چې معلومه نه ده لمونځ قبول شو او كه نه .

❖ موسكا:

هيڅوك دومر مسكين ندي چې چاته مسكا و نشي كړی او هيڅوك دومره بډای نده چې موسكا ته ضرورت ونه لري

❖ ملغلري:

انس بن مالك رضي الله عنه وايي: موږ (صحابه و) باندې د ځمكې پر مخ رسول الله ﷺ له هر چا زيات گران و، هغه به چې راتلی، موږ به نه ورته ولاړيدو، ځكه موږ پوهيدو چې هغه ته دا كار خوند نه وركوي

❖ د عبادت خوند:

حضرت بشر بن حارث رحمه الله فرمايي:

تر هغو دعبادت خوند نه شي موندلی،

تر څو چې دخپل ځان او شهواتو ترمنځ کلک او مضبوط دېوال جوړ نه کړي.

❖ **ابن سنا بلخي:**

له داسي تېر سره مو کار ده چې فکر کوي خدای له دوی پرته هیچا ته لارښوونه نده کړي

❖ **گوره يي نامرده:**

کومه خبره چې د چا په وړاندې نشي کولی هغه خبره يي تر شا هم مه کوه ځکه دا غيبت ده او که دروغ ورپسې وايي دا تهمت ده نو پوه شه چې الله هر وخت ښه ليدونکی او اوريدونکی ده له هغه خو شرم وکړه.

❖ **له تروشو خور شربت جوړ کړه:**

امام احمد زندان ته واچول شو ووهل شو د حديثو امام ترې جوړ شو

ابن الاثير په خپل کور کې تر نظارت لاندې شو هلته يي جامع الاصول والنهايه وليکه

امام سرخي د څاه تل ته وغورځول شو بيرته د فقهې له شل توکيز کتاب سره راوختلو

❖ **پريشاني له کومه راځي؟**

ابن القيم - رحمه الله - وفرمايل:

غم، او پريشاني له دوه جھتونو حاصليري:

يو: دنيا ته تمايل او د هغې په نسبت حريص والی.

دوهم: له نيکو اعمالو او طاعت څخه غفلت.

❖ **رسول الله ﷺ فرمايي***

”چا چې د جمعي په ورځ سورة الکهف ولوست نو د دواړو جمعو ترمنځ اندازه

رڼا به ورپه برخه کړی شي“ .

❖ **په واک کې نه لرل:**

حضرت مجدد الف ثاني وايي

چا چې نظر په کنترول کې نه وي زړه يي په کنترول کې نه وي د چا چې زړه په کنترول کې نه وي شرمگا يي په کنترول کې نه وي.

❖ **د غټي بيزو عدالت:**

دوه کوچنۍ بيزو گاني د ډوډۍ په سر نه سره جوړيدي نو فيصله يي وکړه چې غټه بيزو به عدالت او فيصله وکړي غټي بيزو ته راغلو قضيه يي ورته وړاندې کړه غټي بيزو هم ډوډۍ نيمه کړه د ترازو په دواړو خواو کې يي کيښوده هغه طرف چې درنه وه يوه گوله يي ترې

وکره بیا یې په ترازو کې کیشووله دا ځل دا بل طرف دروند شو له دغه طرفه یې گوله وکره بیا هغه بل طرف دروند شو بیا یې گوله ترې وکره په دغه ترتیب یې کرار کرار د دواړو بیزوگانو مخکې ډوډۍ وخوړله دواړو بیزوگانو یو بل ته وکتل مایوسه د ځنگل پخوا وږي ولاړې

❖ ابن القیم رحمه الله:

«له زمزم اوبو نه به مې کاسه ږکه کړه، څو ځله مې ورباندې د فاتحې سوره تلاوت کړه، بیا مې هغه اوبه څښلې؛ نو داسې گټه به یې راته کوله، چې په نورو درملو کې مې دومره فایده نه وه لیدلې.»

❖ بې ارزښته افتخار :

تر ټولو غلط او ناوړه افتخار هغه وی چې یو څوک په داسې شي فخر وکړی چې ده یې په لرلو کې هیڅ رول نه وي ادا کړی لکه څیره ، قد ، رنگ ، سترگی ، قوم ، نژاد ، میراثي شتمني او ډیر نور شیان

نو که میره یې په هغو شیانو فخر وکړه چې تا پخپله گټلي وی لکه تقوا ، انسانیت ، علم ، اخلاق ، دینداري ، مهرباني ، شفقت ، زړه سوئ ، صداقت ، معافول او ډیر نور ارزښتونه بس یوه پاکه اراده او فیصله غواړي

❖ دعا غوښتنه:

عائشه رضي الله عنها وايي:

یوه ورځ مې رسول الله ﷺ په ښه طبیعت کې ولیدو،

نو ورته مې وویل: ای د الله رسوله زما لپاره دعاء وغواړه، نو رسول الله ﷺ وفرمایل: "یا رب العالمین ته عائشې ته مخکنې او وروستني، پټ او ښکاره گناهونه معاف کړه". عائشې رضي الله عنها دومره وځانډل چې سر یې د رسول الله ﷺ په غېږ کې ولوېدو، نو رسول الله ﷺ ورته وویل: "ایا خوشحاله شوي؟". هغې وویل: ولې به د رسول الله ﷺ په دعاء نه خوشحالیږم!!!! نو رسول الله ﷺ وفرمایل: "په الله تعالی قسم زه په هر لمانځه کې د خپل امت لپاره دغه دعاء غواړم".

❖ د قرانکریم زده کړه :

که د نړۍ ټولې خزاني د خپل اولاد په پښو کې وغورځوي.

دقیامت په ورځ به درنه تښتي خو چې قران ورته زده کړي

په قیامت به دې لټوي تر څو د عزت تاج دې په سر کېږدي!!!

❖ القرني وايي:

د عربي نړۍ مشهور عالم دوکتور عائض القرني وايي:

زه درته د خپلې پنځوس کلنې مطالعې، تجربې، تدریس او سفرونو وروسته څلور
لارښوني کوم:
-مه خفه کیره!
-مه وېرېره!
-مه غوسه کیره!
-مه بد گومانه کیره!

-مه خفه کیره: په تېر مه خفه کېږه! د تېر فایل وتره، د هېرې نړۍ ته یې وسپاره او ژوند
له نوي سره داسې پیل کړه، لکه همدا نن چې زېږېدلی یې.
-مه وېرېره: د راتلونکي په اړه اندېښنه مه کوه! راتلونکی خپله راځي. هڅه وکړه همدا
نن نوښت وکړې، سبا سبا ته پرېږده د سباني ورځې زمه واري الله ﷻ اخیستې، څوک چې
درته پرون کافي و، سبا هم درته کافي دی او چا چې په تېر کې و ساتلې، راتلونکي کې
دې هم ساتنه کوي.
-مه غوسه کیره: له غوسې او را پارېدو ځان وساته، ځکه دا دې اخلاق او له نورو سره
اړیکې خرابوي، غوسه نیکي له منځه وړي، بدې زیاتوي او تقریباً د هر شي لامل
غوسه ده.
-بد مه ګڼه: تقدیر بد مه ګڼه او په هغه څه چې الله ﷻ درته لیکلي دي، بلکې په تقدیر
راضي او قانع اوسه چې تر ټولو نېکمرغه انسان شي. د الله تعالی په وعده ډاډ من او په
حکم یې راضي اوسه چې له امن، سکون او اطمینان ډک ژوند وکړې.

❖ د جهالت قیمت:

که فکر کوي چې د زده کړولگښت ډیر دی نو بیا وګورئ چې جهالت څومره قیمته
تمامیږي.

❖ مرغلره:

رسول الله ﷺ [فرمایي دي د چا چې خفګان او غمونه زیات وي، نو دا ذکر دې کوي.

(لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ)

❖ مرغلره:

رسول الله ﷺ فرمایي:

کله چې ماشوم راسته او چپه لاس سره وپېژني نو د لمانځه امر ورته وکړئ

❖ وخت او دولت:

حضرت علي (رض) ویلي دي وخت او دولت دوه داسې شیان دي چې د انسان په اختیار
کې ندي وخت مو مجبور کوي دولت مو مغرور کوي

❖ يوه عالم څه ښه ويلى:

هغو خلکو ته ډير حيران يم چې د هغې دنيا تلاش کوي چې ورځ په ورځ ترې ليري کيږي او د هغې دنيا څخه غافله ده چې ورځ په ورځ ور نږدې کيږي.

❖ د دنيا لپاره د چا عزت مکوه!

ژباړه: ابوبکر بن عياش وايي: څوک چې د دنيا د خاوند تعظيم وکړي نو ده په دين کې نوې شى پيدا کړ.

يعني د مال په خاطر د يو چا عزت کول داسې گناه لري لکه په دين کې د نوي شي او بدعت پيدا کول چې گناه لري.

❖ خداي ته شا گرځول :

په ښوونځي کې شاگرد له معلم څخه پوښتنه وکړه چې که ته ما ته خداي راوښيي نو عبادت به ئې وکړم او تر څو چې خداي مي ليدلى نه وي عبادت ئې نه کوم.

استاد هم د صنف پاي ته ولاړ او هلته ودرېد او شاگرد ته ئې وويل چې آيا ما وينې ؟

شاگرد ورته وويل چې يا ، نه دي وينم . دا چې شا مي ستا خوا ته وي نو طبعاً دي نه سم ليدلای.

استاد هم دده خواته راغى او داسې ئې ورته وويل :

تر څو چې خداي ته دي شا گرځولي وي ، هيڅکله به ئې هم ونه وينې !

❖ د متقيانو پنځه اخلاق: -

ژباړه: سري رحمه الله وايي: د متقيانو پنځه اخلاق دي: پر حلال شکر آداء کوي، د حرام څخه صبر کوي، ددې باک نکوي چې کله مړ کيږي، ددې باک نه کوي چې دنيا چا و خورل او فقر او غنى ده ته يو شان وي.

يعني متقي انسان پر حلال مال باندي شکر آداء کوي ځکه چې حلال مال د الله عظيم نعمت دى، د حرام مال څخه صبر کوي او د پيدا کولو کوښښ يې نه کوي ځکه د حرام مال لپاره کوښښ کول ناروا دى، پدې باندي هيڅ پروا نه کوي چې کله دى مړ کيږي؟ ځکه مرگ حق دى او هر کله راتلاى سي، پدې باندي باک نه کوي چې دنيا چا و خورل؟ ځکه دى خپله د دنيا سره شوق نلري او فقر او غنى هم دده په فکر يو شى وي.

❖ د فتنو نړۍ:

په داسې نړۍ کې ژوند کوو

که دې ښه واورې پټوي يې...!

که دې بد واورې نشروي يې...!

او که هيڅ وانه وري درېسي جوړوي يې ...!

❖ امام ذهبي رحمه الله:

«لور مقام او ترټولو ښه مرتبه د هغه چا ده، چې د شپې له خوا ډېر وژاړي او د ورځې له خوا يې په شونډو موسکا خپره وي.»

❖ ژباړه:

هغوی چې په سختو شرايطو کې لږ تر لږه مسلمانانو ته اطمینان ورکوي او تل یې تندي ورین وي؛ د دوی هم مرتبه کمه نه ده.

❖ مالک بن دینار رحمه الله :

«کله دې چې زړه سخت/کلک شو، بدني خواک دې کم او د رزق کموالی دې احساس کړ؛ لامل یې دا دی، چې په غیر مربوطه چارو کې دې خبرې کړي دي. په داسې کارونو دې کار لرلی دی، چې اصلاً تا پورې اړه نه لري.»

❖ علي الطنطاوي رحمه الله وايي:

که چېرې یو سړی یوه ورځپاڼه له اول نه تر اخره ولولي او بیا ترې تاسو وپوښتئ: څه یې پکې لیکلي؟

که هغه ووايي: نه پوهیږم، د پوهیدلو په کیسه کې یې نه وم او نه یم.

نو تاسو به د دې سړي په هکله څه ووايست؟ آیا دا کار به یې بد و نه گڼئ؟

نو بیا ولې هغه څوک بد نه گڼئ چې قرآن ته شپه او ورځ ناست وي له اول نه تر اخره یې تلاوت کړي، نه یې د پوهیدو په کیسه کې وي او نه ورباندې د عمل کولو په کیسه کې؟

دا مصیبت له کومې خوا راغی؟ مسلمانان د خپل قرآن نه ولې محروم شوي؟ حالانکې چې قرآن یې په مخکې پروت دی، لولي یې هم او اوري یې هم.

د یو مسلمان ورور اړتیا پوره کول:

مسعر بن کدام رحمه الله فرمایي:

زه له سفیان الثوري رحمه الله سره روان وم. چې یوه سړي له هغه څخه غوښتنه وکړل.

خو له هغه سره دومره څه نه وه چې سړي ته یې ورکړي وای.

پس سفیان الثوري رحمه الله وژړل.

چا ورته وویل: څه شي وژړولي؟

سفیان الثوري رحمه الله وویل: تر دې به بل ستر مصیبت کوم وي؟!

چې یو څوک تاته د خیر تمه ولري. خو له تا څخه هغه ته کوم خیر ونه رسېږي.

❖ *توبه*

نعمان بن بشیر رضي الله عنه وايي:

کله چې ستاسو کوم یو گناه وکړي، نو پخپل لاس دې ځان د هلاکت کندی ته نه غورځوي،

هغه داسې چې ووايي زما توبه نه قبليري.

داسې نه ده الله تعالی ج خامخا بښنه کوي او توبه قبلوي، ځکه الله بښونکی او مهربانه دی.

په ابن ابی حاتم کې د حضرت مالک بن دینار رحمه الله قول مروي دی چې دینار ته ځکه دینار وایي چې هغه دین یعنی ایمان هم دی او نار یعنی اور هم دی، مطلب یې دا دی چې که په حق سره دینار واخلې نو دین دی او که یې پر ناحقه واخلې نو نار یعنی د دورخ اور دی. (دین نار)

❖ پیغمبر ﷺ وفرمایي:

په حقیقت کې، زړونه د اوسپنې په شان زنگ وهي. صحابه کرامو رضی الله عنه پوښتنه وکړه:

پالیش «پاکوونکی، یې څه شي دي؟

پیغمبر ﷺ ځواب ورکړ:

د مرگ زیات یادول او د قرآن کریم تلاوتول.

❖ د مؤمن او فاجر توپیر:

فضیل رحمه الله فرمایي:

"مؤمن پرده کوونکی او خیر غوښتونکی وي، خو فاجر بې ستره کوونکی او پیغور ویونکی وي".

❖ هغه نسبي ښه شیان چې انسان ورڅخه بد وړي:

ژباړه: د محمود بن لبید څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایي: دوه شیان دي چې انسان ورڅخه بد وړي: انسان د مرگ څخه بد وړي پداسې حال کې چې تر فتنې مرگ ورته ښه دی او انسان د لږ مال څخه بد وړي پداسې حال کې چې د لږ مال حساب لږ دی.

یعني د انسان د مرگ څخه بد راځي سره ددې چې ځینې وختونه انسان ته مرگ ښه وي لکه د فتنې په وخت کې چې مرگ انسان ته ښه دی او انسان د لږ مال څخه هم بد وړي سره ددې چې په آخرت کې د لږ مال حساب لږ او آسانه دی او د ډېر مال حساب ډېر او سخت دی.

❖ هغه څوک چې ملګرتیا باید ورسره ونکړي:

ژباړه: د سهل بن سعد څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایي: د هغه چا سره ملګرتیا مکه چې ستا لپاره په هغه ارزښت باندې باور نلري کوم چې ته دده لپاره باور ورباندې لري.

یعني د هغه چا ملګرتیا مکه چې تاته ارزښت نه درکوي، پر تا باندې تکبر کوي، ځان تر تا لوړ بولي او تاته په هغه ارزښت باندې قائل نه وي کوم چې ته دده لپاره ورباندې قائل یې.

❖ بي عملہ دعاء:

ژبانه: وهب بن منبه فرمايي: مثال د هغه چا چي بي عمله دعا کوي داسي دی لکه هغه څوک چي بي کمانه ويشتل کوي. لکه بي کمانه چي ويشتل نه کيږي بي عمله دعا هم تر هيڅ ځايه پوري نسي رسېدلای، لومړی بايد انسان نیک اعمال وکړي وروسته بيا دعا وکړي.

❖ پر مسلمان باندي د ناحقه خبري سزا:

ژبانه: د ابوذر رضي الله عنه څخه روايت دی چي رسول الله صلي الله عليه وسلم وفرمايل: څوک چي په مسلمان پوري ناحقه خبره وتړي چي دده عيب په ښکاره کوي الله تعالى به دی د همدغه کلمي په خاطر د قيامت په ورځ دورځ ته واچوي. نو کوبښن وکړی چي په هيڅ مسلمان پسي بي ځايه خبري او تبليغات مکوئ او د هيڅ مسلمان د معيوب ښکاره کولو کوبښن مکوئ چي خدای مکره په همدې سبب دورځ ته داخل نسی.

❖ د هر مسلمان بايد دغسي عقیده وي:

ژبانه: ابوحازم ته يو چا وويل: ای ابو حازمه ته نه ويني چي نرخونه څومره لوړ تللي؟ ابو حازم ورته ويل: ولي يې غم کوي هغه څوک چي په آرزانی کي يې رزق راكوی په گرانۍ کي يې هم راكوي.

يعني الله تعالى د رزق ورکولو وعده کړېده لکه په آرزانی کي چي يې رزق راكوی په گرانۍ او سختۍ کي يې هم راكوي.

د هر مسلمان بايد دغسي عقیده وي او هيڅ وخت وارخطا نسي خو بيا هم د اسبابو څخه د استفادي له کبله هر څوک بايد د نرخونو د کښته کولو لپاره کوبښن وکړي.

❖ *امام شافعي رضي الله عنه فرمايي:*

څوک چي دخاتمې ښه والی غواړي، په خلکو دي نېک گمان کوي.

❖ *امام زهري رحمه الله فرمايي:*

که چيري دنړۍ دتولو ښځو علم را جمع سي، دبي بي عائشي رضي الله عنها علم ته به ونه رسيري.

❖ *ابن القيم - رحمه الله تعالى -*

که د الله ﷻ ستا د دعا دقبليدو اراده نه وای، بيا يې دعا نه درښووله.

قسم په الله ﷻ جنت ته به داخل شي!.

عبد الله بن عمر رضي الله عنه يوه سړي ته وويل: مور دي ژوندی ده؟ هغه ورته وويل: هو! ، ابن عمر ورته وويل: «هغې ته خوراک ورکوه، ښايسته او نرمې خبرې ورسره کوه، قسم په الله چي خامخا به جنت ته داخل شي»

ماخذونه:

د بېلا بېلو اشخاصو له ټیلاگرام چینلونو؛ فیسبوک پاڼو او واټساف گروپونو څخه اخیستل شوی
دي ځيني به یی د مثال په توگه یاد کړم:

عبدالصمد شاکر

استاد واصفي

مولوی نورالدین مظہري

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library